

Załącznik do Uchwały Nr XVIII/129/08
Rady Gminy Zbuczyn
z dnia 24 lipca 2008 r.

**GMINNA STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY ZBUCZYN NA LATA 2008 – 2015**

1. UCZESTNICY, PROCES USPOŁECZNIANIA, PROCEDUR	
1.1. Podstawy prawne opracowania strategii	6
1.2. Uczestnicy – uspoleczenie praca nad strategią	8
2. DIAGNOZA ŚRODOWISKA SPOŁECZNEGO GMINY ZBUCZYN	
2.1. Charakterystyka społeczno – demograficzna Gminy Zbuczyn	
2.1.1 Położenie geograficzne	9
2.1.2. Ludność	11
2.1.2. Gospodarka	15
2.2. Oświata i wychowanie	16
2.3.Kultura, sport i rekreacja	
2.3.1. Kultura	20
2.3.2. Sport i rekreacja	25
2.4. Ochrona zdrowia	26
2.5. Pomoc społeczna	26
2.5.1.Problemy społeczne	30
a/ Ubóstwo	30
b/ Bezrobocie	31
c/ Kwestia opieki nad dzieckiem i rodziną	34
d/ Problem starości	35
e/ Niepełnosprawność i problem długotrwałej choroby	36
f/ Alkoholizm	37
g/ Bezdomność	41
2.5.2. Kadra pomocy społecznej	43
2.5.3. Podsumowanie	44
3. ANALIZA SWOT	46
4.UDZIAŁ PARTNERÓW SPOŁECZNYCH W REALIZACJI ZADAŃ POMOCY SPOŁECZNEJ	52
5. MISJI I CELE STRATEGICZNE	56
6. CZĘŚĆ PROGRAMOWA STRATEGII – problemy społeczne, cele główne, cele szczegółowe, działania	57

WSTĘP

Zachodzące w Polsce w ciągu ostatnich 30 lat przemiany polityczne i gospodarcze znajdują swoje odzwierciedlenie również w procesach społecznych i w konsekwencji stawiają przed instytucjami polityki społecznej nowe zadania. Występujące problemy społeczne decydują o tym, że władze samorządowe oraz instytucje pomocy społecznej stają przed koniecznością określenia długofalowych działań zmierzających do jak najszybszej i dokładnej analizy problemów i określenia planów przeciwdziałania im i ich rozwiązywania. Dlatego celowe jest podejście strategiczne do zagadnień ze sfery polityki społecznej. Zintegrowane rozwiązywanie problemów sfery społecznej zaprezentowane w strategii pozwala na przyjęcie nowych rozwiązań w celu ograniczenia niekorzystnych zjawisk i pobudzenia aktywności społecznej.

Potrzeba opracowania strategii w zakresie polityki społecznej, czyli długofalowej koncepcji działania, wynika z konieczności zaplanowania skoordynowanych działań, które w określonej przestrzeni, czasie i sytuacji społeczno – gospodarczej, przy uwzględnieniu środków, jakie będą do dyspozycji, a także możliwych do uruchomienia regionalnych zasobów, dadzą oczekiwane efekty – przede wszystkim poprawę warunków życia mieszkańców. Strategia powinna dać odpowiedź na pytanie: jak – uwzględniając bieżącą sytuację społeczną i problemy oraz aktualne uwarunkowania zewnętrzne – optymalnie wykorzystać wszystkie istniejące szanse na rzecz intensyfikacji postępu społecznego. W praktyce rozwiązywaniu problemów społecznych najbardziej efektywna w perspektywie lat jest nauka niezbędnych umiejętności do radzenia sobie z problemami. I to ta metoda będzie podstawą realizacji celów strategicznych.

Podstawowymi obszarami zainteresowania w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych powinny być działania w obszarach:

- ochrony zdrowia;
- edukacji publicznej;
- zatrudnienia;
- pomocy społecznej;
- rozwiązywania problemów alkoholowych i narkomanii.

Ponadto konieczne jest zaplanowanie dostosowania działań i metod do specyfiki grup społecznych, do których adresowane będą poszczególne programy strategiczne:

osoby bezrobotne, niepełnosprawni, osoby starsze, kobiety, młodzież i dzieci. Należy zauważyć, że oprócz w/w podstawowych obszarów zainteresowania Strategii istotne są wszelkie inne wywierające wpływ na życie społeczności – należy tu wymienić dostęp do kultury, sport oraz działalność parafii i lokalnych organizacji pozarządowych.

Strategia jest instrumentem umożliwiającym podejmowanie decyzji zarówno w najbliższym okresie, jak i w dalszej perspektywie. Zasady realizacji działań długofalowych określają cele strategiczne i zadania związane z ich realizacją. Społeczna akceptacja oraz identyfikacja mieszkańców z wypracowanymi celami dają szansę władzy lokalnej na faktyczne zarządzanie lokalną polityką społeczną.

Strategia została opracowana na lata 2008 – 2015 i przyjęta jako dokument przez Radę Gminy Zbuczyn Uchwałą Nr XVIII/129/08 z dnia 24 lipca 2008 r.

1. UCZESTNICZY, PROCES USPOŁECZNIANIA, PROCEDURY

1.1. Podstawy prawne opracowania strategii

Podstawowym aktem prawnym regulującym zakres działań i kompetencje samorządu terytorialnego jest Konstytucja RP (2 kwiecień 1997 roku), której Rozdział VII jest mu poświęcony. W prawie europejskim najważniejszym aktem regulującym prawa i obowiązki samorządów terytorialnych jest Europejska Karta Samorządu Terytorialnego sporządzona w Strasburgu 15 października 1985 roku i ratyfikowana przez Polskę w 1993 roku.

Polityka społeczna realizowana poprzez kompetencje i zadania samorządu niesie potrzebę opracowania dokumentu, dzięki któremu możliwe będzie racjonalne realizowanie działań zmierzających do rozwiązywania określonych problemów społecznych. Zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2008 r. Nr 115, poz. 728, art. 17) do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy: opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Strategię Rozwiązywanie Problemów Społecznych Gminy Zbuczyn zbudowano w oparciu o następujące akty prawne:

- Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 12 maja 2000 r. o zasadach wspierania rozwoju regionalnego (Dz. U. Nr 48, poz. 550, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2008 r. Nr 115, poz. 728).
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. Nr 123, poz. 776, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. Nr 147 z 2002 roku, poz. 1231, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 26 listopada 1998 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 15 z 2003 roku, poz. 148, z późn. zm.).

- Ustawa z dnia 24 kwietnia z 1997 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. Nr 24, poz. 198 z 2003 roku).
- Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. Nr 122, poz. 1143).
- Ustawa z dnia 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (Dz. U. z 1996 r. Nr 10, poz. 55).
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności użytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. Nr 96, poz. 883).

Na płaszczyźnie ogólnokrajowej i wojewódzkiej strategia pozostaje w zgodności z następującymi dokumentami programowymi:

- Narodowy Plan Rozwoju na lata 2007 – 2013,
- Narodowa Strategia Rozwoju Regionalnego na lata 2007 – 2013,
- Narodowa Strategia Spójności 2007-2013,
- Narodowa Strategia Wzrostu Zatrudnienia i Rozwoju Zasobów Ludzkich,
- Narodowa Strategia Rozwoju Kultury na lata 2004 - 2013,
- Narodowy Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2006 - 2010,
- Krajowy Program Przeciwdziałania Narkomani na lata 2006 – 2010,
- Rządowy Program: Polityka prorodzinna 2007-2014,

Przywołane regulacje prawne i programowe tworzą warunki do realizacji działań opartych na konstytucyjnej zasadzie pomocniczości państwa przy wykorzystaniu zasobów tkwiących w społecznościach lokalnych i aktywności środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym. Kierunek działań współczesnej polityki społecznej zmierza do stworzenia systemu, w którym priorytetem jest praca i zaradność w życiu społecznym, a nie jedynie zabezpieczenie socjalne.

1.2. Uczestnicy – uspołecznienie prac nad strategią

Do prac nad Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zbuczyn na lata 2007-2015 Zarządzeniem nr 21/2007 Wójta Gminy Zbuczyn z dn. 2.07.2007 r.

powołany został zespół złożony z osób reprezentujących instytucje i środowiska działające na terenie gminy. W skład zespołu weszli:

- Stanisław Biardzki- Z-ca Wójta Gminy Zbuczyn;
- Joanna Karpiarz – p.o. Kierownik GOPS;
- Tomasz Hapunowicz – Dyrektor GOK;
- Sławomir Górka – Komendant Posterunku Policji w Zbuczynie;
- Jarosław Jasiński – Naczelnik Wydziału Inwestycji;
- Ks. Andrzej Kieliszek – terapeuta uzależnień, Przewodniczący Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Społecznych;
- Hubert Pasiak – reprezentant Stowarzyszenia Ośrodek Kultury i Aktywności Lokalnej w Krzesku.

Wymieniony wyżej zespół odpowiadał za całokształt prac nad opracowaniem Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jednak od początku przyjęto zasadę szerokiej partycypacji społecznej. W tym celu założenia strategii oraz analizę SWOT opracowano w oparciu o wyniki dyskusji w różnych środowiskach m.in.: sołtysów i rad soleckich funkcjonujących na terenie gminy oraz przedstawicieli organizacji pozarządowych. Spotkania z przedstawicielami środowisk odbywały się:

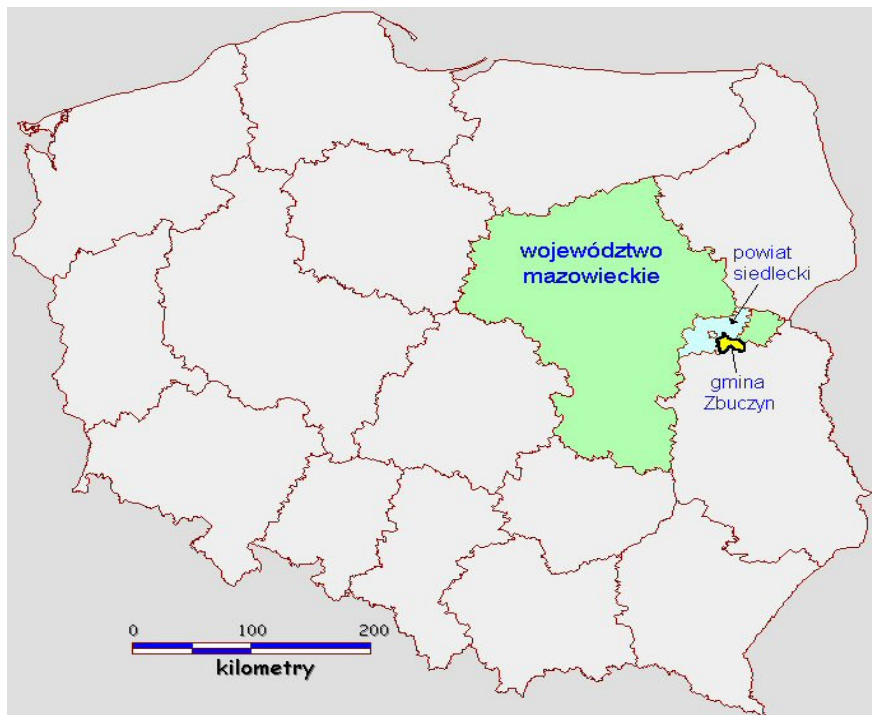
- 8 października 2007 roku z dyrektorami szkół funkcjonujących na terenie Gminy Zbuczyn,
- 26 marca 2008 r. z reprezentantami lokalnych organizacji pozarządowych.

Ponadto projekt Strategii podlegał konsultacjom społecznym za pośrednictwem Biuletynu Informacji Publicznej i strony internetowej Gminy Zbuczyn, gdzie opublikowano jego treść, do której następnie internauci zgłaszali uwagi i propozycje zmian.

2. DIAGNOZA ŚRODOWISKA SPOŁECZNEGO GMINY ZBUCZYN

2.1. Charakterystyka społeczno-demograficzna Gminy Zbuczyn

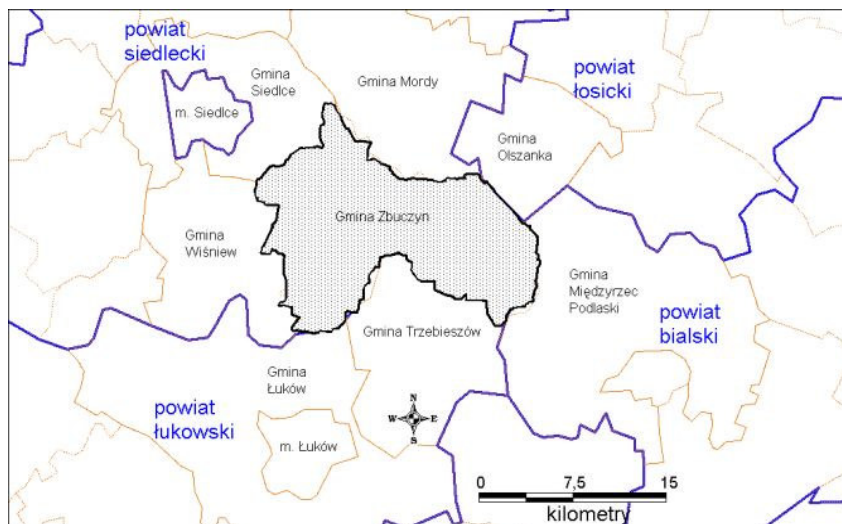
2.1.1. Położenie geograficzne

Rys.1: Położenie Gminy Zbuczyn.

Gmina Zbuczyn położona jest we wschodniej części województwa mazowieckiego w powiecie siedleckim. Sąsiedzi gminy Zbuczyn to:

- od północnego-wschodu – gmina Olszanka (powiat łosicki)
- od wschodu – gmina Międzyrzec Podl. (powiat bialski)
- od południa – gmina Trzebieszów (powiat łukowski)
- od południowego-zachodu - gmina Łuków (powiat łukowski)
- od zachodu – gmina Wiśniew (powiat siedlecki)
- od północnego-zachodu – gmina Siedlce (powiat siedlecki)
- od północy – gmina Mordy (powiat siedlecki)
-

Rys. 2 Położenie Gminy Zbuczyn – sąsiedztwo.

Oś gminy z zachodu na wschód wyznacza droga krajowa nr 2 Warszawa - Terespol, będąca główną osią komunikacyjną kraju wschód – zachód. W odległości ok. 5 km na północ od istniejącej drogi krajowej ma przebiegać przyszła autostrada A – 2, Berlin – Świecko – Poznań - Warszawa – Terespol – Moskwa.

Ważnym elementem usytuowania gminy jest bliskie sąsiedztwo ze wschodnią granicą Polski, z przejściami granicznymi w Terespolu i Koroszczynie, w odległości 90 km. W pobliżu zachodniej granicy gminy przebiega linia kolejowa Warszawa – Terespol. Na terenie gminy znajdują się dwa przystanki kolejowe - w Borkach-Kosach i Dziewulach. Odległość siedziby gminy od miast powiatowych:

- Siedlce - 14 km,
- Biała Podlaska - 60 km,
- Łuków - 20 km,
- Łosice - 35 km.

Ośrodki akademickie w najbliższym sąsiedztwie gminy to Siedlce i Biała Podlaska. Ważnym ośrodkiem w zakresie kształcenia akademickiego i wyspecjalizowanej opieki klinicznej jest Warszawa – w odległości 110 km oraz Lublin - 130km.

Gmina Zbuczyn jest gminą o statusie wiejskim z siedzibą w Zbuczynie. Zajmuje powierzchnię 211 km² i jest największą gminą wiejską w powiecie siedleckim. Powierzchnia gminy w podziale na poszczególne kategorie użytków przedstawia się następująco:

- użytki rolne -17 396 ha
- grunty leśne oraz zadrzewienia i zakrzaczenia – 3 073 ha
- grunty zabudowane i zurbanizowane – 504 ha
- drogi - 531 ha
- grunty pod wodami – 127 ha
- nieużytki – 81 ha
- tereny różne - 3 ha

Podstawową funkcją gminy jest rolnictwo - użytki rolne stanowią 82% powierzchni ogólnej gminy.

2.1.2. Ludność

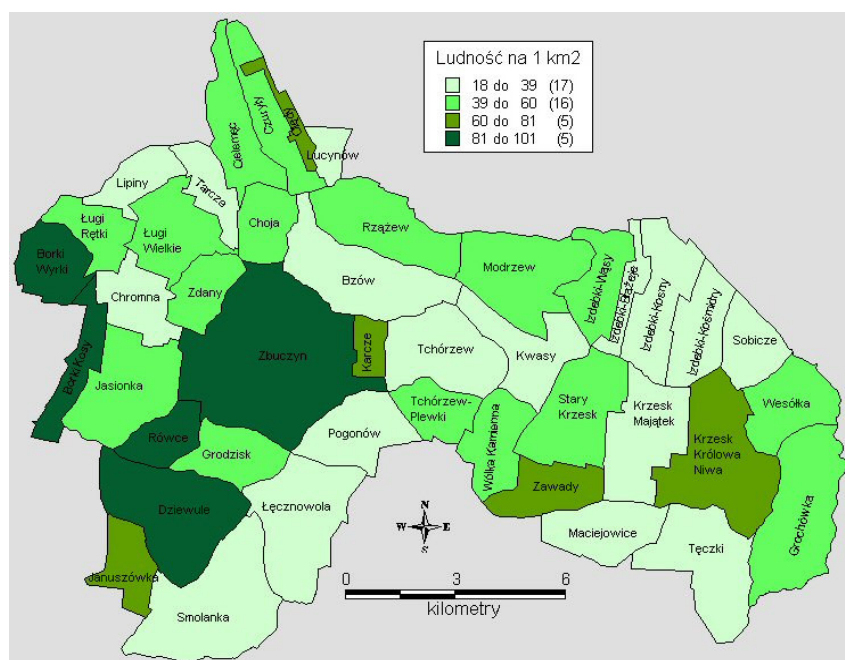
Tabela 1. Stan ludności gminy Zbuczyn w poszczególnych miejscowościach¹:

Lp.	Nazwa miejscowości	Liczba mieszkańców		
		Kobiety	Mężczyźni	Ogółem
1.	Borki-Kosy	135	141	276
2.	Borki-Wyrki	163	155	318
3.	Bzów	108	111	219
4.	Choja	68	63	131
5.	Chromna	75	61	136
6.	Cielemęc	96	95	191
7.	Czuryły	92	88	180
8.	Dziewule	381	370	751
9.	Grochówka	158	152	310
10.	Grodzisk	91	87	178
11.	Izdebki-Błazeje	27	23	50
12.	Izdebki-Kosny	45	55	100
13.	Izdebki-Kośmidry	67	56	123
14.	Izdebki-Wąsy	75	82	157

¹ Dane ewidencji ludności UG Zbuczyn wg stanu na 31.12.2007 r.

15.	Januszówka	107	123	230
16.	Jasionka	130	134	264
17.	Karcze	64	54	118
18.	Krzesk-Królowa Niwa	323	306	629
19.	Krzesk-Majątek	110	97	207
20.	Kwasy	49	43	92
21.	Lipiny	40	43	83
22.	Lucynów	23	22	45
23.	Ługi Wielkie	110	103	213
24.	Ługi-Rętki	73	70	143
25.	Łęcznowola	118	146	264
26.	Maciejowice	67	74	141
27.	Modrzew	123	132	255
28.	Olędy	36	31	67
29.	Pogonów	84	79	163
30.	Rzązew	126	133	259
31.	Rówce	93	102	195
32.	Smolanka	110	131	241
33.	Sobicze	42	44	86
34.	Stary Krzesk	138	160	298
35.	Tarcze	52	53	105
36.	Tchórzew	109	106	215
37.	Tchórzew-Plewki	80	85	165
38.	Tęczki	101	127	228
39.	Wesółka	89	84	173
40.	Wólka Kamienna	80	82	162
41.	Zawady	118	95	213
42.	Zbuczyn	926	849	1988
43.	Zdany	52	58	110

Na terenie gminy Zbuczyn znajduje się 43 miejscowości. Z reguły jednej miejscowości odpowiada jedno sołectwo, z wyjątkiem miejscowości Zbuczyn, która jest podzielona na trzy sołectwa i wsi Borki-Wyrki podzielonej na dwa sołectwa. Tak więc w skład gminy wchodzi 46 sołectw: Borki-Kosy, Borki-Wyrki, Bzów, Choja, Chromna, Cielemeń, Czuryły, Dziewule, Grochówka, Grodzisk, Izdebki-Błażeje, Izdebki-Kosny, Izdebki-Kośmidry, Izdebki-Wąsy, Januszówka, Jasionka, Karcze, Krzesk-Królowa Niwa, Krzesk-Majątek, Kwasy, Lipiny, Lucynów, Łęcznowola, Ługi Wielkie, Ługi-Rętki, Maciejowice, Modrzew, Olędy, Pogonów, Rówce, Rzązew, Sobicze, Smolanka, Stary Krzesk, Świercze, Tarcze, Tęczki, Tchórzew, Tchórzew-Plewki, Wesółka, Wólka Kamienna, Zawady, Zdany, Zbuczyn I, Zbuczyn II, Zbuczyn III.

Rys. 3: Podział administracyjny i gęstość zaludnienia Gminy Zbuczyn.

Na terenie gminy można wyróżnić kilka miejscowości charakteryzujących się wysoką gęstością zaludnienia, są to jednocześnie wsie o największej liczbie mieszkańców: Zbuczyn – 1988 mieszkańców, Dziewule - 751 mieszkańców, Krzesk-Królowa Niwa – 629 mieszkańców.

Atrakcyjność osadnicza ww. miejscowości wynika przede wszystkim z korzystnego położenia na szlakach komunikacyjnych oraz dostępności do usług publicznych – oświata, urzędy, parafie, ośrodki zdrowia.

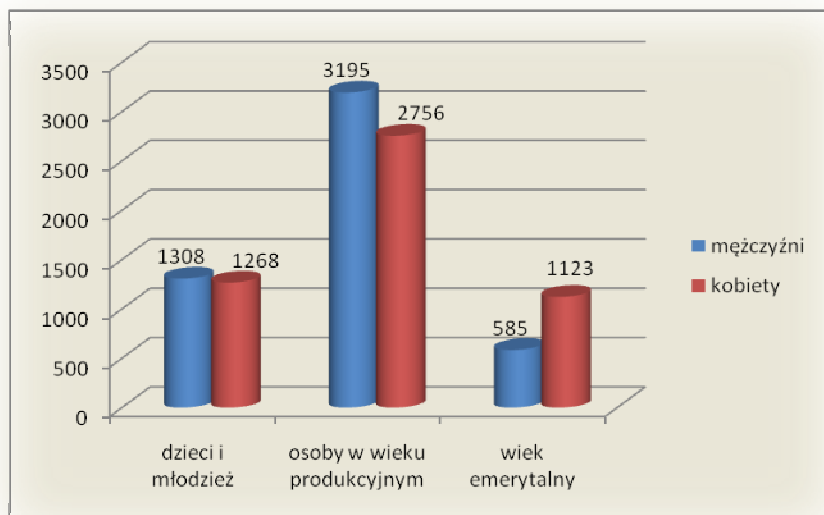
Gęstość zaludnienia w Gminie Zbuczyn według danych GUS za rok 2006 wynosi tylko 48 os./km² i jest aż trzykrotnie niższa niż gęstość zaludnienia województwa mazowieckiego, które wynosi 145 os./km².

Tabela 2. Ludność Gminy Zbuczyn wg płci i wieku ²

Wiek	Płeć		Ogółem
	Mężczyźni	Kobiety	
0 – 2	193	183	376
3	48	61	109
4 – 5	103	102	205
6	72	58	130
7	65	73	138
8 – 12	378	354	732
13 – 15	256	248	504
16 -17	193	189	382
18	99	87	186
19 – 65	3096	0	3096
19 – 60	0	2669	2669
powyżej 65	585	0	585
powyżej 60	0	1123	1123
RAZEM	5088	5147	10235

Struktura wiekowa ludności Gminy Zbuczyn przedstawia się stosunkowo korzystnie. Osoby w wieku produkcyjnym stanowią 58,14% ogółu populacji. Udział osób w wieku emerytalnym stanowi 16,69%, dzieci i młodzieży 25,17%.

² UG Zbuczyn, dane wg stanu na 31.12.2007 r.

Rys.4. Struktura wiekowa ludności Gminy Zbuczyn.³

2.1.3. Gospodarka

Gmina Zbuczyn jest gminą typowo rolniczą. Sektor rolniczy oparty jest na indywidualnych gospodarstwach. Najbardziej rozwinięte zasiewy i uprawy to: pszenica ozima, pszenica jara, żyto, rzepak jary, rzepak ozimy, kukurydza, ziemniaki. Słabo rozwinięte jest sadownictwo i pszczelarstwo. Na terenie całej gminy występują niekorzystne warunki do prowadzenia produkcji rolniczej opartej na wysoko towarowej produkcji roślinnej. Bardzo niewielki odsetek gleb należy do dobrych klas I-II (zaledwie 2 ha II klasy). W większości obszaru gminy występują gleby IV klasy uznawane za gleby o słabej przydatności do funkcji rolniczej. Gleby o średniej wartości – III klasy – zajmują zaledwie 16% powierzchni gminy.

W związku z powyższym w gospodarstwach rolnych prowadzi się produkcję, w której dominującą rolę odgrywa hodowla bydła i trzody chlewnej. Produkcja ta nie jest bezpośrednio uzależniona od występowania dobrych jakościowo gleb. Coraz większego znaczenia w produkcji rolniczej na terenie Gminy Zbuczyn nabierają również działy specjalne produkcji rolnej, w szczególności produkcja pieczarek. Z braku innych bogactw naturalnych rolnictwo jest głównym źródłem utrzymania mieszkańców Gminy Zbuczyn.

³ UG Zbuczyn, dane wg stanu na 31.12.2007 r.

Wg danych GUS za 2006 rok na terenie gminy funkcjonowało 489 podmiotów gospodarczych, w tym 470 w sektorze prywatnym (5 spółek prawa handlowego, 3 spółdzielnie). Spośród ww. podmiotów największymi pracodawcami w sektorze niepublicznym są: Gminna Spółdzielnia SCh w Zbuczynie, Zakład Mięсны „Rzeźnik” s.j., Bank Spółdzielczy w Zbuczynie, Zakład Handlowo - Produkcyjny „Agromech” oraz Zakład Mechaniki Maszyn i Urządzeń Rolniczych. Pozostałe podmioty są to na ogół niewielkie rodzinne lub jednoosobowe firmy działające w branży handlowej, usługowej lub transportowej.

2.2. Oświata i wychowanie

System oświaty w Gminie Zbuczyn tworzy siedem szkół publicznych (w tym trzy to zespoły szkół), jedno publiczne przedszkole oraz trzy placówki niepubliczne, prowadzone przez stowarzyszenia oświatowe:

Tabela 3. Sieć szkolna w Gminie Zbuczyn⁴.

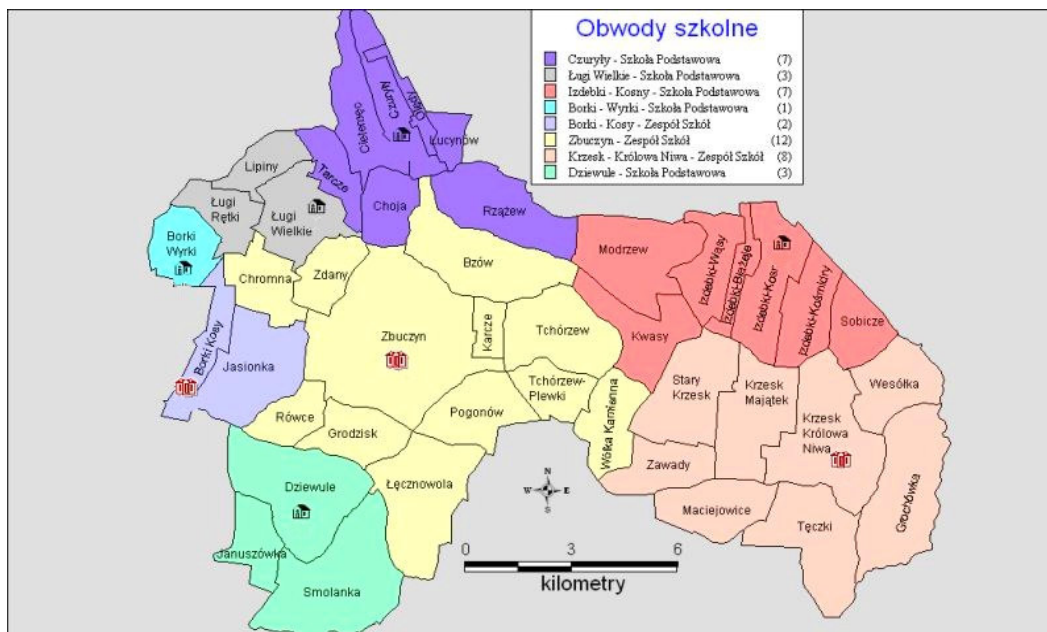
Lp.	Nazwa szkoły	Ilość oddziałów	Liczba uczniów	Liczba nauczycieli	Ilość etatów prac. obsługi
1	2	3	4	5	6
SZKOŁY PUBLICZNE					
1	Zespół Szkół w Borkach-Kosach	11	223	30	5,75
a)	szkoła podstawowa	6	101	14	4
b)	Gimnazjum	4	102	16	1,75
c)	oddział przedszkolny	1	20		
2	Zespół Szkół w Krzesku-Królowa Niwa	19	395	43	5,75
a)	szkoła podstawowa	11	202	26	3,75
b)	Gimnazjum	6	141	17	2
c)	oddział przedszkolny	2	52		

⁴ Wg danych Urzędu Gminy Zbuczyn – stan na 31.12.2007 r.

3	Zespół Szkół w Zbuczynie	23	580	80	12
a)	szkoła podstawowa	13	332	46	7
b)	Gimnazjum	9	235	34	5
c)	oddział przedszkolny	2	36		
4	Szkoła Podstawowa w Czuryłach	7	99	16	2
a)	szkoła podstawowa	6	88	16	2
b)	oddział przedszkolny	1	11		
5	Szkoła Podstawowa w Dziewulach	7	109	16	3,25
a)	szkoła podstawowa	6	94	16	3,25
b)	oddział przedszkolny	1	15		
6	Szkoła Podstawowa w Izdebkach-Kosnach	7	62	11	1,5
a)	szkoła podstawowa	6	51	11	1,5
	oddział przedszkolny	1	11		
7	Szkoła Podstawowa w Ługach Wielkich	5	50	12	1
a)	szkoła podstawowa	4	39	12	1
b)	oddział przedszkolny	1	11		
8	Gminne Przedszkole w Zbuczynie	4	80	10	4,25
a)	oddział przedszkolny(grupa "0")	1	10	10	4,25
b)	grupy przedszkolne 3-5 lat	3	70		
SZKOŁY NIEPUBLICZNE					
1	Zespół Szkół Niepublicznych w Borkach-Wyrkach	9	123	-	-
a)	szkoła podstawowa	6	83	-	-
b)	Gimnazjum	2	29	-	-
c)	oddział przedszkolny	1	11	-	-

2	Gimnazjum Niepubliczne w Dziewulach	1	22	-	-
a)	Gimnazjum	1	22	-	-
3	Gimnazjum Niepubliczne w Izdebkach - Kosnach	2	26	-	-
a)	Gimnazjum	1	12	-	-
b)	oddział przedszkolny	1	14	-	-

System placówek oświatowych w Gminie Zbuczyn jest stale dostosowywany do faktycznych potrzeb określanych na podstawie danych demograficznych w poszczególnych obwodach szkolnych. Od niedawna elementem optymalizacji systemu jest tendencja do tworzenia w miejsce zagrożonych likwidacją szkół publicznych placówek niepublicznych. W 2006 roku został utworzony Niepubliczny Zespół Szkół w Borkach-Wyrkach prowadzony przez Stowarzyszenie Kulturalno-Oświatowe "Kornel". W 2007 roku powstały kolejne placówki niepubliczne: Niepubliczne Gimnazjum w Dziewulach i Niepubliczne Gimnazjum oraz Niepubliczne Przedszkole w Izdebkach-Kosnach. Takie rozwiązanie umożliwia pozostawienie ważnego, na ogół jedyne go ośrodka kultury jakim jest szkoła, w środowisku lokalnej społeczności. Ponadto nowa forma prowadzenia szkoły sprzyja zacieśnieniu kontaktów rodziców ze szkołą przy realizacji procesów wychowania oraz pozwala na zwiększony udział społeczności lokalnej w podejmowaniu decyzji dotyczących realizacji zadań oświatowych.

Rys. 5. Granice obwodów szkół publicznych.

Dzięki realizowanemu konsekwentnie od 2003 roku programowi remontowemu obiekty oświatowe gminy Zbuczyn są w bardzo dobrym lub dobrym stanie technicznym. W zdecydowanej większości przypadków odpowiadają standardom określonym przez Ministerstwo Edukacji Narodowej w ramowych statutach szkół.

Tabela 4. Stan i wyposażenie obiektów oświatowych.

Lp.	Nazwa szkoły	Sala gimnastyczna	Świetlica szkolna	Stółka punkt wydawania posiłków	Biblioteka szkolna
1	2	3	4	5	6
SZKOŁY PUBLICZNE					
1	Zespół Szkół w Borkach-Kosach	TAK	TAK	TAK	TAK
2	Zespół Szkół w Krzesku-Królowa Niwa	TAK	TAK	TAK	TAK
3	Zespół Szkół w Zbuczynie	TAK	TAK	TAK	TAK

4	Szkoła Podstawowa w Czuryłach	NIE	TAK	TAK	TAK
5	Szkoła Podstawowa w Dziewulach	NIE	TAK	TAK	TAK
6	Szkoła Podstawowa w Izdebkach-Kosnach	TAK	NIE	TAK	TAK
7	Szkoła Podstawowa w Ługach Wielkich	NIE	NIE	TAK	TAK
SZKOŁY NIEPUBLICZNE					
1	Zespół Szkół Niepublicznych w Borkach-Wyrkach	TAK	TAK	TAK	TAK
2	Gimnazjum Niepubliczne w Dziewulach	NIE	TAK	TAK	TAK
3	Gimnazjum Niepubliczne w Izdebkach - Kosnach	TAK	NIE	TAK	TAK

2.3. Kultura, sport i rekreacja

2.3.1 Kultura

Na terenie gminy Zbuczyn funkcjonuje Gminny Ośrodek Kultury z siedzibą w Zbuczynie i filią w Starym Krzesku. Działa też nowoczesna Gminna Biblioteka Publiczna, której siedziba znajduje się również w Zbuczynie, a filie w Czuryłach i Krzesku-Królowa Niwa.

Obecna baza do prowadzenia działalności w zakresie upowszechniania kultury jest już na bardzo dobrym poziomie. Gminny Ośrodek Kultury w Zbuczynie zarządza czterema obiektami:

- Gminny Ośrodek Kultury w Zbuczynie (w tym Gminna Biblioteka Publiczna i Gminne Centrum Informacji);
- Filia Biblioteczna w Czuryłach;
- Filia Biblioteczna w Krzesku-Królowa Niwa (pomieszczenia Zespołu Szkół);
- Filia GOK w Starym Krzesku

Realizacja szerokiego zakresu działalności kulturalnej możliwa jest dzięki odpowiedniemu wyposażeniu Ośrodka w nowoczesne zestawy nagłośnieniowe i oświetleniowe, instrumenty muzyczne i sprzęt komputerowy.

Wiele zajęć prowadzonych jest w pomieszczeniach instytucji i placówek oświatowych: zajęcia taneczne w Sali Baletowej Zespołu Szkół w Zbuczynie oraz w pozostałych szkołach na terenie Gminy Zbuczyn - Krzesk-Królowa Niwa, Czuryły, Dziewule, Borki-Kosy, Izdebki-Kosny, Ługi Wielkie.

W GOK prowadzone są następujące grupy twórcze, koła zainteresowań, zajęcia artystyczne:

- warsztaty plastyczne (łącznie 3 grupy w Zbuczynie i Starym Krzesku);
- podstawy obsługi komputera (łącznie 3 grupy w Zbuczynie, Czuryłach i Krzesku-Królowa Niwa);
- podstawy gry na gitarze (łącznie 4 grupy Zbuczyn, Czuryły, Dziewule);
- Język Angielski (dwie grupy);
- Judo;
- warsztaty fotograficzne (Zbuczyn);
- warsztaty teatralne (Stary Krzesk);
- formacja tańca nowoczesnego Spontan Squad (3 grupy – Zbuczyn);
- formacje tańca (Krzesk-Królowa Niwa, Izdebki-Kosny, Borki-Kosy, Gminne Przedszkole, Dziewule i Czuryły);
- Zespół Śpiewaczy z Karcz;
- zespół Geronimo;
- Studio Piosenki (4 grupy – Zbuczyn, Dziewule, Czuryły);

Udział mieszkańców Gminy Zbuczyn w różnych formy edukacji artystycznej (dane ze względu na miejsce zamieszkania) przedstawia się następująco:

Tabela 5. KOŁO PLASTYCZNE (dane za I semestr 2007)

Miejscowość	Osób
Zbuczyn	13
Czuryły	1
Jasionka	1
Choja	2

Tabela 6. PODSTAWY OBSŁUGI KOMPUTERA (dane za I semestr 2007)

Miejscowość	Osób
Zbuczyn	10
Krzesk	5
Grochówka	1
Tęczki	2

Tabela 7. SEKCJA JUDO (dane za I semestr 2007)

Miejscowość	Osób
Zbuczyn	21
Bzów	2
Grodzisk	2
Karcze	2

Tabela 8. PODSTAWY gry na gitarze (dane za I semestr 2007)

Miejscowość	Osób
Zbuczyn	5
Dziewule	12
Borki-Kosy	2
Czuryły	2
Choja	1

Tabela 9. STUDIO PIOSENKI (dane za I semestr 2007)

Miejscowość	Osób
Zbuczyn	4
Dziewule	13
Borki-Kosy	1
Januszówka	2
Czuryły	1

Tabela 10. TANIEC NOWOCZESNY

Miejscowość	2005/2006	2006/2007
Izdebki-Błażeje	5	--
Borki-Kosy	--	35
Bzów	--	3
Choja	4	5
Cielemęc	7	5
Czuryły	3	2
Dziewule	26	10
Grochówka	4	2
Grodzisk	1	--
Izdebki-Kosny	4	--
Januszówka	2	4
Jasionka	--	10
Izdebki-Kośmidry	8	--
Krzesk	47	30
Łęcznowola	1	1
Ługi Wielkie	18	--
Maciejowice	1	--
Modrzew	15	--
Pludy gm. Trzebieszów	1	1
Pogonów	1	1
Rzązew	4	6
Smolanka	2	--
Sobicze	9	2

Tarcze	5	3
Tęczki	6	4
Izdebki-Wąsy	6	--
Wesółka	5	1
Wólka Kamienna	1	1
Zawady	1	1
Zbuczyn	42	38
RAZEM	229	165

Tabela 11. Ilość uczestników zajęć w poszczególnych zespołach i sekcjach:

Rodzaj zajęć	Liczba osób (2007)
Fotografia (zadanie zlecone)	11
Teatr (zadanie zlecone)	20
Podstawy gry na gitarze	22
Studio Piosenki	21
Judo	27
Język angielski	20
Plastyka	16
Podstawy obsługi komputera	18
Taniec nowoczesny	165
Łącznie:	320

Największym problem związanym z uczestnictwem w poszczególnych zajęciach są trudności z dojazdem do siedziby GOK w Zbuczynie. Dzięki współpracy ze szkołami (udostępnianie sal) w zajęciach edukacyjnych mogą uczestniczyć osoby z większości miejscowości z terenu Gminy. Zajęcia odbywają się również w Filiach Gminnego Ośrodka Kultury (Krzesk-Królowa Niwa, Stary Krzesk oraz Czuryły).

2.3.2 Sport i rekreacja

Na terenie Gminy Zbuczyn jest obecnie zbyt mało terenów o funkcji rekreacyjnej i sportowej. Stanowi to istotną barierę dla aktywności sportowej mieszkańców. Ogólnodostępne obiekty sportowe na terenie gminy to:

- hala sportowa w Zespole Szkół w Zbuczynie (dostępna po zakończeniu zajęć szkolnych);
- boisko wielofunkcyjne w Zbuczynie (dostępne po zakończeniu zajęć szkolnych);
- trawiaste boisko piłkarskie w Dziewulach.

Pozostałe obiekty sportowe związane są ściśle z działalnością oświatową i są to sale gimnastyczne oraz boiska sportowe w szkołach.

Na terenie gminy działa w ramach LZS jeden klub sportowy - „Wektra Dziewule”, który prowadzi treningi drużyn piłkarskich w dwóch grupach wiekowych. Działalność sportową na terenie Gminy prowadzą również inne organizacje pozarządowe: Stowarzyszenie Ośrodek Kultury i Aktywności Lokalnej w Krzesku oraz uczniowskie kluby sportowe (Uczniowski Ludowy Klub Sportowy „Niwa” w Krzesku – Królowa Niwa, Uczniowski Ludowy Klub Sportowy „ORLIK” w Dziewulach oraz Uczniowski Ludowy Klub Sportowy „Kosem” w Izdebkach - Kosnach, Uczniowski Ludowy Klub Sportowy w Zbuczynie). Dla upowszechnienia sportu na terenie gminy duże znaczenie ma fakt, że wzrasta poziom absorpcji środków „zewnętrznych” przez organizacje .

2.4. Ochrona zdrowia

Mieszkańcy Gminy Zbuczyn posiadają dobry dostęp do zakładów opieki zdrowotnej. Podstawową opiekę zdrowotną zapewniają:

- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Niwa” w Krzesku-Majątku;
- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Zbuczynie (działający w ramach ZOZ Siedlce);
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Sanmedic”.

W innych zakresach opieki zdrowotnej pomocy udzielają:

- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „KSM-Dental” - stomatolog;

- Gabinet Ginekologiczny w Zbuczynie.

Ponadto w miejscowości Zbuczyn znajduje się punkt wyczekiwania zespołu ratunkowego RM „Meditrans” z karetką reanimacyjną. Na terenie gminy funkcjonują trzy apteki: w Ośrodku Zdrowia w Zbuczynie, w strażnicy Ochotniczej Straży Pożarnej w Zbuczynie oraz punkt apteczny w Krzesku-Majątku.

2.5. Pomoc społeczna

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.⁵

Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej wskazuje na okoliczności, które powinny uwzględnione przy udzielaniu świadczeń. Pomocy społecznej udziela się osobom i rodzinom, w szczególności z powodu (art. 7):

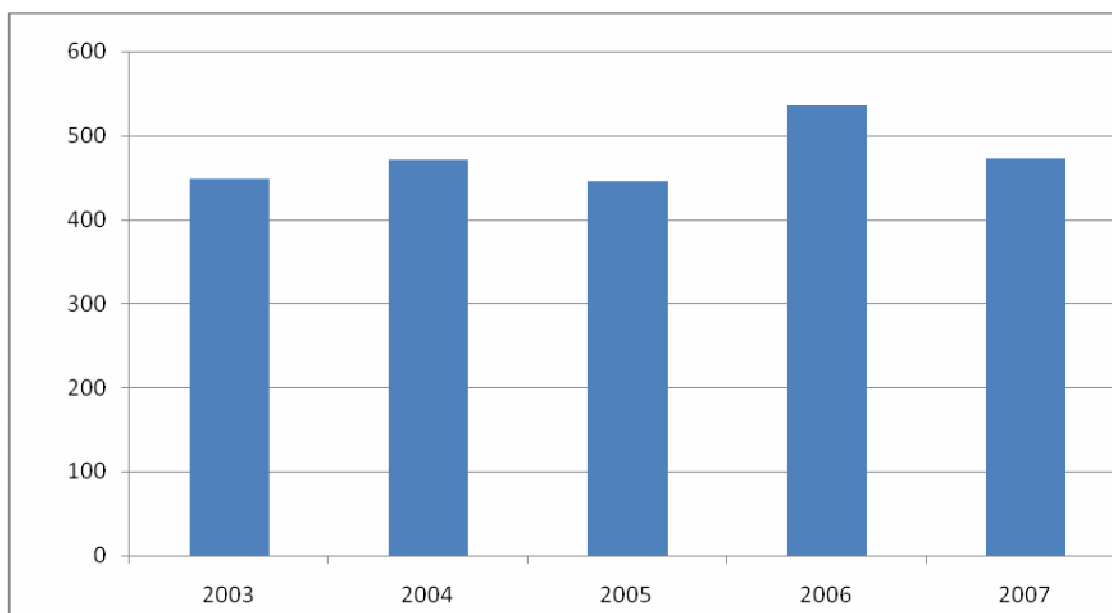
- ubóstwa,
- sieroctwa,
- bezdomności,
- bezrobocia,
- niepełnosprawności,
- długotrwałej lub ciężkiej choroby,
- przemocy w rodzinie,
- potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności,
- bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa,
- domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych,
- braku umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze,
- trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy,
- trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,

⁵ art. 2 ust.1 ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2008 r. Nr 115, poz.728)

- alkoholizmu lub narkomanii,
- zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej,
- klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Powstające i pogłębiające się kwestie społeczne powodują marginalizację i wykluczenie określonych kategorii jednostek i grup społecznych. Konsekwencjami marginalizacji jest ograniczone uczestnictwo w określonym porządku społecznym, ograniczony dostęp do dóbr społecznych (materialnych, kulturowych, politycznych) oraz brak dostępu do jego podstawowych instytucji takich jak rynek pracy, rynek konsumpcji, system instytucji wymiaru sprawiedliwości, system edukacyjny, system gwarancji socjalnych. W wielu przypadkach spotykamy się z przekazywaniem niskiego statusu społecznego z pokolenia na pokolenie, dziedziczeniem marginalizacji i wykluczenia społecznego.

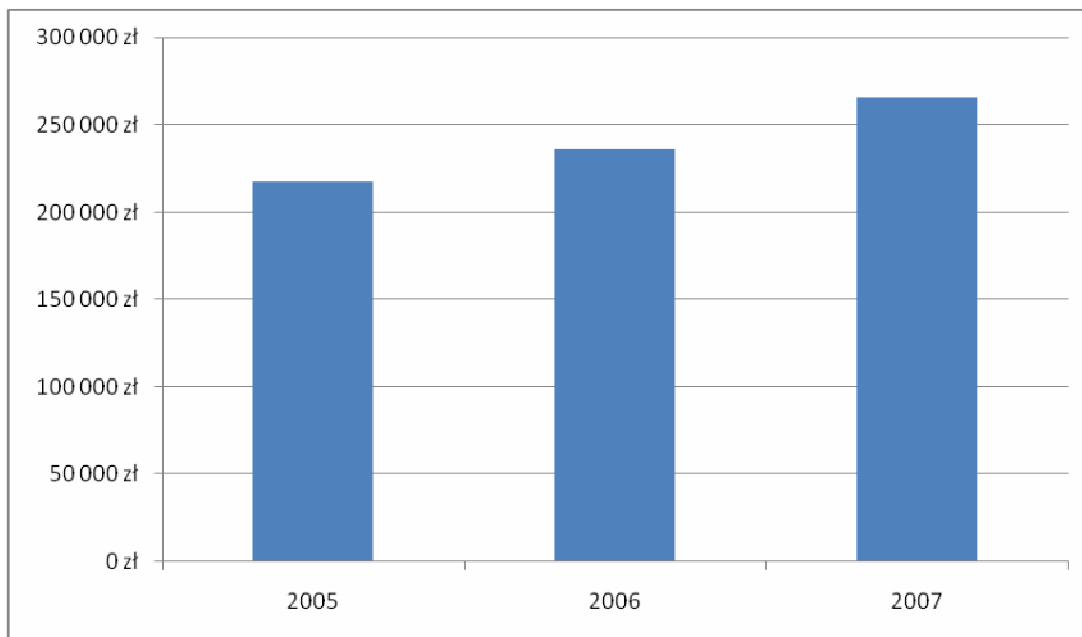
Na terenie Gminy Zbuczyn liczba rodzin objętych pomocą na przestrzeni lat 2003 - 2007 utrzymuje się na poziomie 400 - 500 rodzin w skali roku przy wzroście w 2006 roku do 535 rodzin. W 2007 r. zmalała do 472 rodzin. Malejąca liczba beneficjentów jest związana ze zmianami prawnymi, w szczególności z obowiązującą od 2004 roku ustawą o świadczeniach rodzinnych oraz większymi możliwościami zatrudnienia w kraju i zagranicą.

Rys. 6. Liczba rodzin objętych pomocą społeczną w latach 2003 - 2007

Ogółem na przestrzeni 2003 – 2007 pomocą społeczną w Gminie Zbuczyn objęto następującą liczbę rodzin: 2003 r. – 430, 2004 r. – 471, 2005 r. – 445, 2006 r. – 614, 2007 r. – 472. W roku 2006 liczba osób korzystających z pomocy społecznej ponownie wzrosła z powodu zjawiska ubożenia społeczeństwa. (Rys.6)

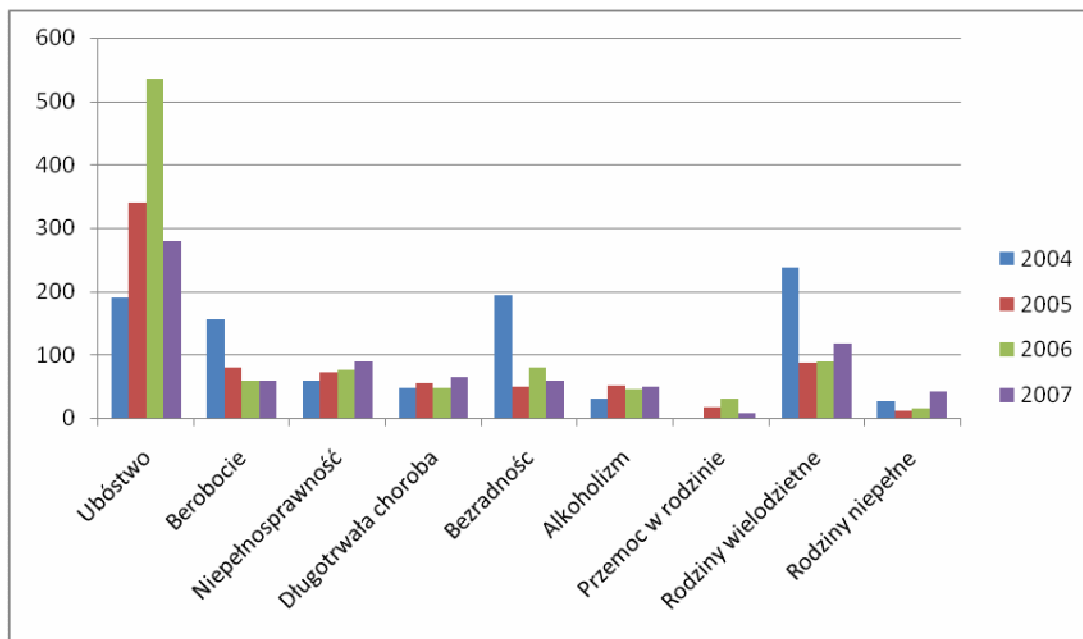
Spadek ilości beneficjentów, jaki nastąpił w 2007 r., w odniesieniu do lat ubiegłych wynika z tego, że wzrosła możliwość zatrudnienia w kraju i zagranicą, w szczególności mężczyzn oraz nadal obowiązuje ustawa o świadczeniach rodzinnych nadająca rodzinom o niskich dochodach szereg uprawnień do korzystania ze zasiłków.

Rys.7. Wydatki na pomoc społeczną w latach 2005-2007

Na wykresie przedstawiono wysokość środków finansowych w latach 2005 – 2007 pozostających w dyspozycji Ośrodka Pomocy Społecznej, uwzględniając wydatki na zadania własne pochodzące z budżetu gminy, wydatki ogółem, gdzie zsumowano wartości budżetu gminnego wraz kwotami na zadania zlecone. Analizując wysokość nakładów przeznaczonych na pomoc społeczną w gminie, należy zauważyć, że nakłady finansowe przeznaczane na wspomaganie osób i rodzin wzrastały. Ogółem wielkość wydatków na udzielane wsparcie w kolejnych latach wyniosła: w roku 2005 – 217 500 zł, w roku 2006 – 236 334 zł, a w 2007 roku wielkość wydatków na pomoc społeczną wzrosła do 265.556 zł. (Rys.7)

2.5.1. Problemy społeczne

Rys.8. Powody przyznawania pomocy społecznej w 2004 - 2007 r.

a/Ubóstwo

Zasadniczą przyczyną, w związku z którą mieszkańcy wnioskuje o pomoc z systemu pomocy społecznej jest ubóstwo (191rodzin – 2004 r , 340 rodzin – 2005 r, 535 – 2006 r, 280 w 2007 r. (Rys.8). Zjawisko ubóstwa dotyczy tych rodzin, gdzie osiągnęty dochód miesięczny na osobę w rodzinie lub osobę samotnie gospodarującą nie przekracza kryterium dochodowego, określonego w ustawie o pomocy społecznej.

Ubóstwo określane jest jako złożone zjawisko społeczne, powodowane czynnikami społeczno - ekonomicznymi, a zwłaszcza problemem bezrobocia, liczbą rodzin wielodzietnych i niepełnych, wskaźnikiem rodzin żyjących z osobą niepełnosprawną lub długotrwale chorą oraz bezdomności. Zjawisko, które ma duży zasięg zarówno lokalny jak i globalny, które powoduje jakiś rodzaj dysfunkcji społecznej, dezorganizację życia jednostki jak i społeczeństwa, przejawia tendencje wzrostowe. Skutkiem pozostawania w ubóstwie jest rozpad więzi rodzinnych, zaburzenie w sferze pełnienia ról społecznych a więc zaburzenie funkcjonowania rodziny. Zjawisko to niesie za sobą falę przestępczości oraz innych zachowań nieakceptowanych społecznie. Dzisiaj rozróżnia się dwa ujęcia rozumienia ubóstwa. W pierwszym - pojmowanym absolutnie, dotyczy ono stanów niezaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych, uznanych za minimalne w danym społeczeństwie i czasie. W drugim ujęciu – względnym, ubóstwo rozumiane jest jako naruszenie zasad sprawiedliwości społecznej przez istnienie nadmiernego dystansu pomiędzy poziomem życia poszczególnych grup ludności. Dla osób korzystających z pomocy

ubóstwo oznacza: niezaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych, brak środków finansowych, niemożność podjęcia zatrudnienia, obawa przed przyszłością, poniżenie, odrącenie i samotność. Do czynników zwiększających zagrożenie ubóstwem zaliczyć należy obecność w rodzinie osób niepełnosprawnych. W najtrudniejszej sytuacji są rodziny z niepełnosprawnymi dziećmi i te, w których głową rodziny jest osoba niepełnosprawna. Obserwuje się zależności pomiędzy zjawiskiem ubóstwa a wielodzietnością rodzin. Poziom rodzin wielodzietnych korzystających na przestrzeni 2005 - 2007 roku kształtuje się w granicach 80 – 230 rodzin w skali roku. (Rys.8) Tak duża liczba rodzin wielodzietnych objętych pomocą wiąże się z realizacją wieloletniego Programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”. Programem tym objętych jest 32 % dzieci w wieku przedszkolnym do ukończenia szkoły gimnazjalnej.

b/Bezrobocie

Wyznacznikiem trudnej sytuacji bytowej mieszkańców obok ubóstwa jest także bezrobocie. Szczególnie wtedy, kiedy jest długotrwałe, sprzyja występowaniu wyuczonej bezradności, a w konsekwencji - ubóstwa skrajnego. Długotrwały brak pracy powoduje szybką degradację ekonomiczną jednostki czy rodziny, potęguje biedę oraz rozszerza sferę ubóstwa. Bezrobocie wywołuje także negatywne skutki psychospołeczne. Wydłużanie się okresu pozostawania bez pracy powoduje nasilanie się zjawiska izolacji społecznej bezrobotnych, narastanie napięć i konfliktów w rodzinie, ograniczenie poparcia i aprobaty ze strony członków najbliższej rodziny. Bezrobocie staje się czynnikiem wpływającym na wzrost patologii społecznej. Wśród nasilających się zachowań patologicznych związanych z bezrobociem najczęściej występuje alkoholizm, chuligaństwo i kradzieże.

Statystyki dotyczące bezrobocia w znacznym stopniu zniekształcają obraz zjawiska ze względu na duży stopień tzw. bezrobocia utajonego oraz powszechności pracy „na czarno”. Bezrobocie powoduje, iż standard życia wielu ludzi stale się obniża i rozszerza się obszar patologii społecznej.

Bezrobotnym zgodnie z definicją ustawową jest osoba pozostająca bez pracy, ale jednocześnie zdolna i gotowa do jej podjęcia w pełnym wymiarze czasu. Bezrobocie, przyczyniając się do zubożenia materialnego, w bezpośredni sposób wpływa na poziom życia rodzin, wywierając negatywne skutki, zwłaszcza w postaci:

- dezintegracji rodziny,

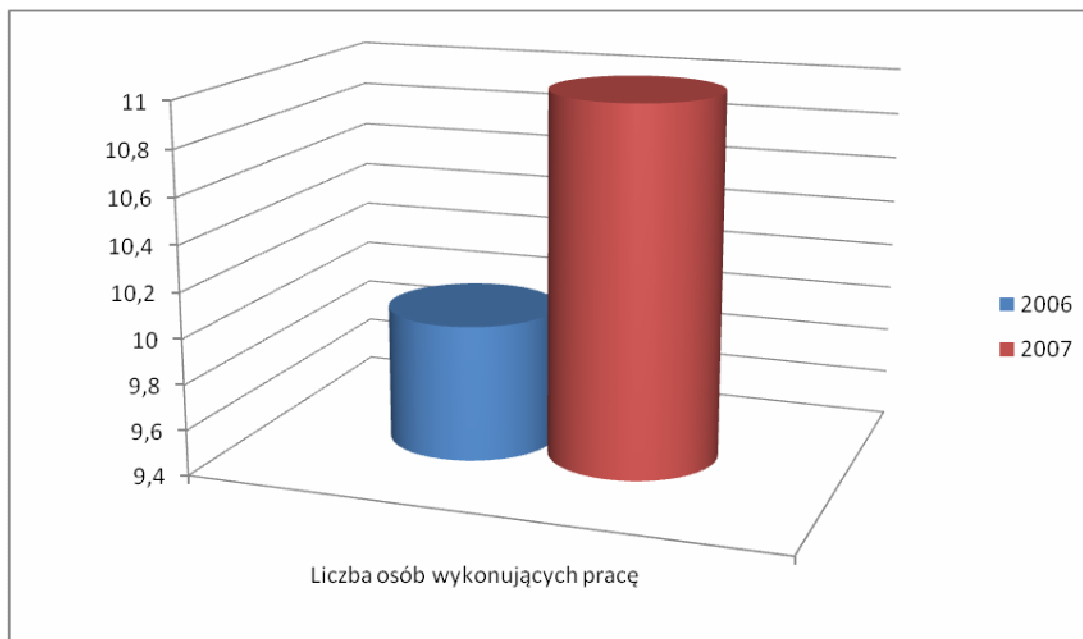
- zmniejszenia siły wsparcia emocjonalnego i solidarności pomiędzy członkami rodziny,
- zwiększenia ryzyka zaistnienia patologii życia społecznego. ekonomicznej i społecznej.

Najbardziej dramatyczną sytuację mają rodziny beneficjentów pomocy społecznej, które od dawna korzystały z systemu wsparcia socjalnego z powodu np. niskich dochodów, wielodzietności, inwalidztwa. Trudności finansowe w takich rodzinach prowadzą do drastycznych ograniczeń wydatków nawet na podstawowe potrzeby bytowe.

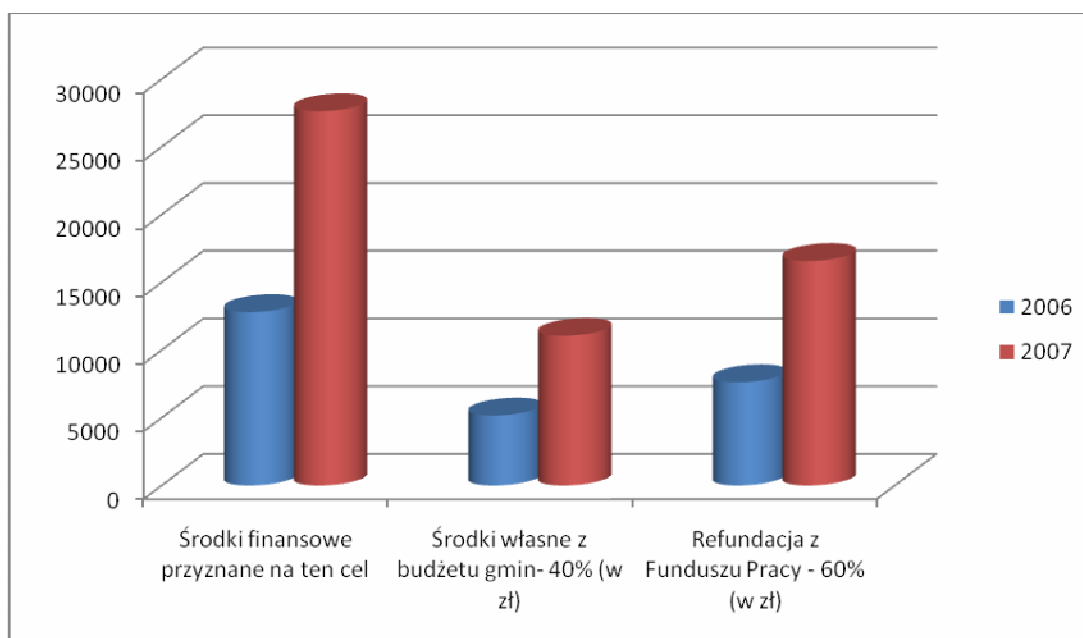
Problem bezrobocia dotyczy nie tylko osoby nim dotkniętej, lecz także całej rodziny. Pogorszenie funkcjonowania rodziny jest proporcjonalne do okresu pozostawania bez pracy, owocuje zazwyczaj problemami opiekuńczo-wychowawczymi, przemocą, zanikiem autorytetu rodzicielskiego, w konsekwencji może prowadzić do rozpadu rodziny. Pojawia się także groźba przejmowania przez dzieci negatywnych wzorców osobowych, a w konsekwencji „dziedziczenia” statusu bezrobotnego.

Analizując problem bezrobocia, obserwuje się znaczny spadek tego zjawiska (od 157 rodzin objętych pomocą z powodu bezrobocia w 2004 r. do 58 rodzin w 2007 r.) Brak zatrudnienia, nie jest tylko indywidualnym problemem człowieka nim dotkniętego, ale wpływa na życie i funkcjonowanie całej rodziny, jest źródłem problemów i patologii. W miarę przedłużania się okresu pozostawania bez pracy problemy te narastają i rodzą kolejne, takie jak ubóstwo, frustrację, izolację, alkoholizm, bezradność życiową. Problemem, w związku z którym rodziny zgłaszają się o pomoc jest alkoholizm któregoś z członków rodziny (32 rodziny – 2004 r, 52 rodziny – 2005 r, 45 rodzin – 2006 r, i 50 w 2007 r) oraz przemoc w rodzinie (1 rodzina w 2004 r, 17 – 2005 r, 30 – 2006 r, 8 – 2007 r).

Dla poprawy sytuacji materialnej osób korzystających z pomocy społecznej, w szczególności kobiet, Gmina Zbuczyn od 2 lat realizuje prace społecznie użyteczne. Prace społecznie użyteczne dla osób bezrobotnych bez prawa do zasiłku korzystających ze świadczeń pomocy społecznej 2006 – 2007 r.

Rys. 9. Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zbuczynie

Rys.10. Środki finansowe przeznaczone dla osób wykonujących prace społecznie użyteczne

W 2006 i 2007 roku w Gminie Zbuczyn realizowane były prace społecznie użyteczne skierowane dla osób bezrobotnych bez prawa do zasiłku korzystających ze świadczeń pomocy społecznej. Prace wykonywały w większości kobiety wśród, których obserwuje się nadal wysoki stopień bezrobocia. W 2006 roku z programu skorzystały 10

osoby bezrobotne a w 2007 roku 11 osób. Osoby te świadczyły pomoc w prowadzeniu gospodarstwa domowego, osobom starszym, chorym i samotnym, z pomocy skorzystało 25 rodzin wymagających pomocy ze strony osób drugih.

Środki finansowe przeznaczone na ten cel w 2006 r. to kwota 12.792 zł natomiast w 2007 r. – 27.626 zł z czego z każdej tej kwoty 60% pochodziło z Funduszu Pracy.

c/ Kwestia opieki nad dzieckiem i rodziną

Następnym zagadnieniem w polityce społecznej to kwestie dziecka i rodziny, które traktowane są w sposób szczególny. Dzieje się tak przede wszystkim dlatego, że dzieci wymagają szczególnej troski i ochrony, a działalność na ich rzecz powinna koncentrować się przede wszystkim na ochronie ich praw, wyrównywaniu szans życiowych poprzez ułatwianie dostępu do oświaty, systemu ochrony zdrowia, wypoczynku oraz asekurowaniu w obliczu różnych zagrożeń życiowych.

Podstawą większości działań podejmowanych na rzecz dziecka jest Konwencja o prawach dziecka, która została przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych 20 listopada 1989 r. W dokumencie uznano, że dziecko dla pełnego i harmonijnego rozwoju swojej osobowości powinno wychowywać się w środowisku rodzinnego szczęścia, miłości i zrozumienia. Powinno być także w pełni przygotowane do życia w społeczeństwie poprzez wychowanie w duchu pokoju, godności, tolerancji, wolności, równości i solidarności. W obecnej polityce społecznej w odniesieniu do kwestii dziecka obserwujemy zachowania na rzecz nienaruszalności rodziny. W systemie opieki nad dzieckiem, czyli w obszarze usług społecznych, którego zadaniem jest tworzenie możliwości i poprawa warunków optymalnego rozwoju dziecka, wspieranie funkcjonowania rodziny oraz wyrównywanie dysfunkcji w zachowaniach osób bądź sytuacjach społecznych tradycyjnie rozróżnia się opiekę nad dziećmi o specjalnych potrzebach, tj. dziećmi z różnego rodzaju dysfunkcjami i zaburzeniami rozwojowymi oraz opiekę nad dziećmi i młodzieżą z problemami psychospołecznymi, włącznie z osobami uzależnionymi i pozostającymi w konflikcie z prawem.

Rodziny wielodzietne i rodziny niepełne mają trudności z realizacją przede wszystkim funkcji ekonomicznej i opiekuńczej. Wynika to z niskiego poziomu dochodów oraz ograniczonych możliwości poprawy sytuacji materialnej przez podjęcie pracy zarobkowej przez obojga rodziców w przypadku rodziny wielodzietnej i przez osobę

samotnie wychowującą dzieci w przypadku rodziny niepełnej. Coraz częstsze problemy w pełnieniu ról rodzicielskich są zauważalne w sferze opiekuńczo – wychowawczej i często prowadzą do dysfunkcjonalności rodzin, przejawiającej się w niezaradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego. Sytuacja taka prowadzi dalej do wzrostu agresji i przestępczości wśród dzieci i młodzieży, uzależnień od alkoholu i narkotyków, przemocy domowej. Istnieje duże prawdopodobieństwo przenoszenia tych dysfunkcji przez dzieci do rodzin, przez nie zakładanych.

d/ Problem starości

Trudną sytuację obserwuje się o znacznej części osób starszych, które ze względu na wiek oraz stan zdrowia mają ograniczone możliwości podejmowania aktywnych działań prowadzących do poprawy ich sytuacji materialnej. Osoby te nie zawsze mogą liczyć na pomoc rodziny – przeciwnie, gdy mieszkają razem z dziećmi to właśnie ich świadczenia emerytalne stanowią źródło pewnego i stałego dochodu rodzin. Najczęściej sygnalizowanym przez tą kategorię osób problemem jest pogarszający się stan zdrowia, niepełnosprawność oraz trudna sytuacja materialna. Wpływ na niekorzystny stan zdrowia Polaków mają trudne warunki życia, stresy, niedociągnięcia w zakresie opieki zdrowotnej, warunki środowiskowe, a także brak dbałości o własne zdrowie. Nieprawność tych osób pogłębia się wraz z wiekiem, a co za tym idzie, zakres potrzeb rośnie po 75 roku życia. Pojawiają się trudności z wykonywaniem podstawowych czynności w związku z ograniczeniem sprawności fizycznej, psychicznej, pojawiającymi się chorobami i dysfunkcjami, pogarszaniem się orientacji czasoprzestrzennej. Coraz częściej osoby starsze tworzą jednoosobowe gospodarstwa domowe. Jeżeli nawet mieszkają z rodziną, to następujące w ostatnim okresie zmiany w funkcjach rodziny, podejmowanie pracy przez kobiety, coraz dłuższy czas pracy powodują, że rodzina nie jest w stanie zapewnić osobom starszym opieki w wymaganym zakresie. Zatem populacja ta wymaga pomocy osób trzecich w postaci opieki świadczonej przez rodzinę, a często instytucjonalnej w ramach zadań pomocy społecznej.

e/ Niepełnosprawność i problem długotrwałej choroby

Zjawiskiem nasilającym się w ostatnim okresie na terenie gminy jest wzrost osób niepełnosprawnych i długotrwanie lub przewlekle chorych, korzystających z pomocy

społecznej. Wzrosła liczba beneficjentów Ośrodka w grupie osób starszych, które wymagają pomocy w formie usług opiekuńczych (w tym specjalistycznych) lub zapewnienia im całodobowej opieki, czy to w Domu Pomocy Społecznej czy ośrodkach opiekuńczo – leczniczych. Wiąże się to zapewne ze starzeniem się społeczeństw, które ma miejsce w całym kraju oraz z tzw. „ucieczką w status inwalidy”, związaną ze złą sytuacją na rynku pracy, łatwiejszą możliwością uzyskania orzeczenia o stopniu niepełnosprawności czy zwiększeniem ilości świadczeń dla osób niepełnosprawnych (liczba rodzin, w których występuje niepełnosprawność objęte system pomocy w roku 2004 - 60, 2005 – 72, 2006 – 76, 2007 – 90 natomiast, w których występuje długotrwała lub przewlekła choroba: 2004 – 49, 2005 – 56, 2006 – 48, 2007 – 64).

Ponad 500 mln ludzi na świecie, czyli około 10% populacji, to osoby niepełnosprawne. W Polsce jest ich ponad 5 mln., a według prognoz GUS w 2010 roku liczba ta wzrośnie do 6 mln. osób. Praktycznie, co ósmy Polak jest osobą niepełnosprawną. Problem niepełnosprawności dotyka coraz częściej osoby w wieku poniżej 65 lat. Istotnym elementem zdiagnozowania populacji osób niepełnosprawnych winno być uwzględnienie wieku tych osób, stopnia niepełnosprawności i przyczyny powstania dysfunkcji. Szczególną uwagę należałoby zwrócić na integrację społeczną, wyrównywanie szans dzieci i młodzieży niepełnosprawnej oraz kształtowanie postawy aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym i uświadomienie możliwości wpływania na własną sytuację życiową.

Do czynników zwiększających zagrożenie ubóstwem jest występowanie w rodzinie osób niepełnosprawnych. W najtrudniejszej sytuacji są rodziny z niepełnosprawnymi dziećmi i te, w których głową rodziny jest osoba niepełnosprawna. W ramach podejmowanych działań, osobom niepełnosprawnym powinna być udzielana pomoc w zakresie szeroko rozumianej rehabilitacji, oznaczającej zespół działań, w szczególności organizacyjnych, leczniczych, psychologicznych, technicznych, szkoleniowych edukacyjnych i społecznych zmierzających do osiągnięcia możliwie najwyższego poziomu ich funkcjonowania, jakości życia i integracji społecznej, przy aktywnym uczestnictwie tych osób.

f/ Alkoholizm

Alkoholizm to zauważalne zjawiska w obszarze pomocy społecznej. Są one trudne do rozwiązania, gdyż zarówno ich źródłem, jak i ich skutkiem są inne problemy. Nadużywanie alkoholu i środków psychoaktywnych powoduje szkody we wszystkich sferach życia człowieka. Następstwa te dotyczą nie tylko zdrowia fizycznego i psychicznego. Głównymi problemami współwystępującymi wraz z uzależnieniami są bezdomność, bezrobocie, ubóstwo, dysfunkcje rodziny, długotrwała choroba, przestępczość – w tym przemoc w rodzinie. Wśród przyczyn popadania w chorobę alkoholową można wymienić uwarunkowania społeczne, nieprawidłowe wzorce rodzinne, brak celów życiowych, utrata zatrudnienia. Zjawisko narkomanii wzrasta z kolei z powodu zwiększającej się dostępności i łatwości w zdobyciu środków psychoaktywnych, pewnego rodzaju mody na zażywanie narkotyków wśród młodzieży, braku autorytetów i celów życiowych.

Alkoholik (osoba dotknięta chorobą alkoholową) traci kontrolę nad piciem – nie ma możliwości przerwania raz rozpoczętego picia w dowolnym, z góry obranym momencie, a także nie jest w stanie utrzymać się przez dłuższy czas w abstynencji, a w przypadku braku alkoholu zachodzi konieczność zdobycia go, niekiedy za wszelką cenę. Uzależnienie od alkoholu może mieć charakter psychiczny lub fizyczny. Może też, i tak jest najczęściej, objawiać się w obu postaciach. Wyraża się ono popędem do picia alkoholu, utratą kontroli nad jego spożywaniem. Uzależnienie psychiczne od alkoholu przejawia się w silnym pragnieniu, pożądaniu, występowaniu natrętnych myśli o potrzebie jego spożycia, w uporczywym powracaniu wspomnień o przyjemnym spędzaniu czasu przy piciu, szukaniu okazji do wypicia.

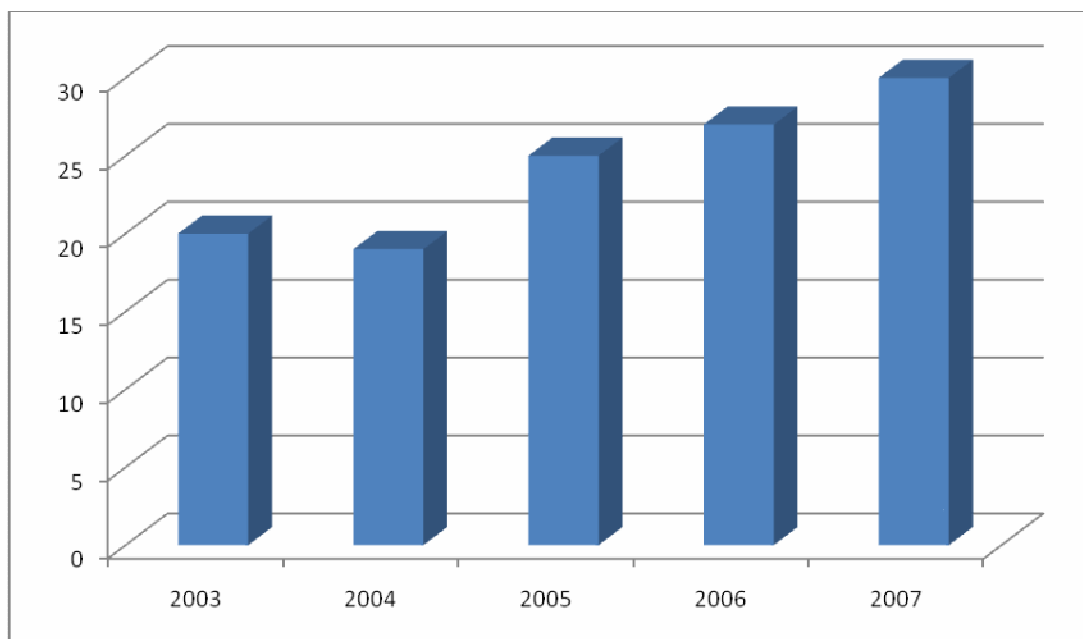
Uzależnienie fizyczne uzewnętrznia się w utracie kontroli nad spożywaniem alkoholu oraz w występowaniu tzw. zespołu odstawienia. Przy takim uzależnieniu stan czynności chorego organizmu normalizuje się dopiero po spożyciu alkoholu. Nadużywanie alkoholu bardzo często wynika z nieumiejętności radzenia sobie z problemami, jakie niesie życie i w ostateczności prowadzi do fizycznego i psychicznego wyniszczenia jednostki.

W zakresie problemów alkoholowych gmina Zbuczyn nie wydaje się znacząco odbiegać od średniej krajowej. Społeczeństwo nasze coraz bardziej ubożeje, rośnie bezrobocie, dlatego też natężenie problemów alkoholowych wzrasta. Nie jest jednak możliwe precyzyjne określenie liczby osób, które nadużywają alkoholu, a także wszystkich

jego konsekwencji. Uzależnienia stają się przyczyną szeregu negatywnych zjawisk, skutecznie ograniczających wydolność rodzin nimi dotkniętych. Problem alkoholowy w Gminie Zbuczyn jest zróżnicowany w zależności od miejscowości i podobnie jak i w całym kraju ma tendencję wzrostową, dotyczy coraz większej liczby osób.

Specyfika problemów w gminie Zbuczyn:

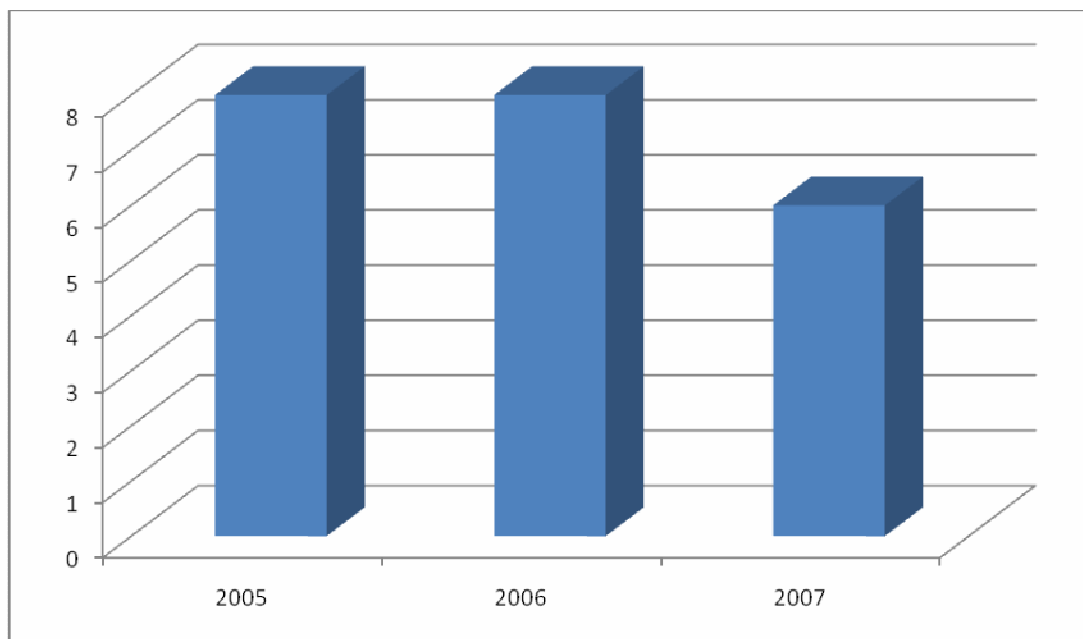
- używanie alkoholu przez młodzież, najbardziej rozpowszechnione zachowanie ryzykowne wśród nastolatków,
- zaburzenia życia rodzinnego związane z alkoholem, w tym zjawisko przemocy w rodzinie, degradacja społeczno – ekonomiczna rodzin dotkniętych problemem alkoholowym,
- nadużywanie alkoholu przyczyn rosnącego ubóstwa gospodarstw rodzinnych,
- niewystarczająca wiedza i szkodliwe postawy społeczne wobec problemów alkoholowych,
- naruszenie prawa przez osoby będące pod wpływem alkoholu, zakłócenia porządku publicznego, kierowanie pojazdami przez osoby będące pod wpływem alkoholu.

Rys.11. Osoby nadużywające alkoholu wobec, których została wszczęta procedura motywowania do leczenia odwykowego:

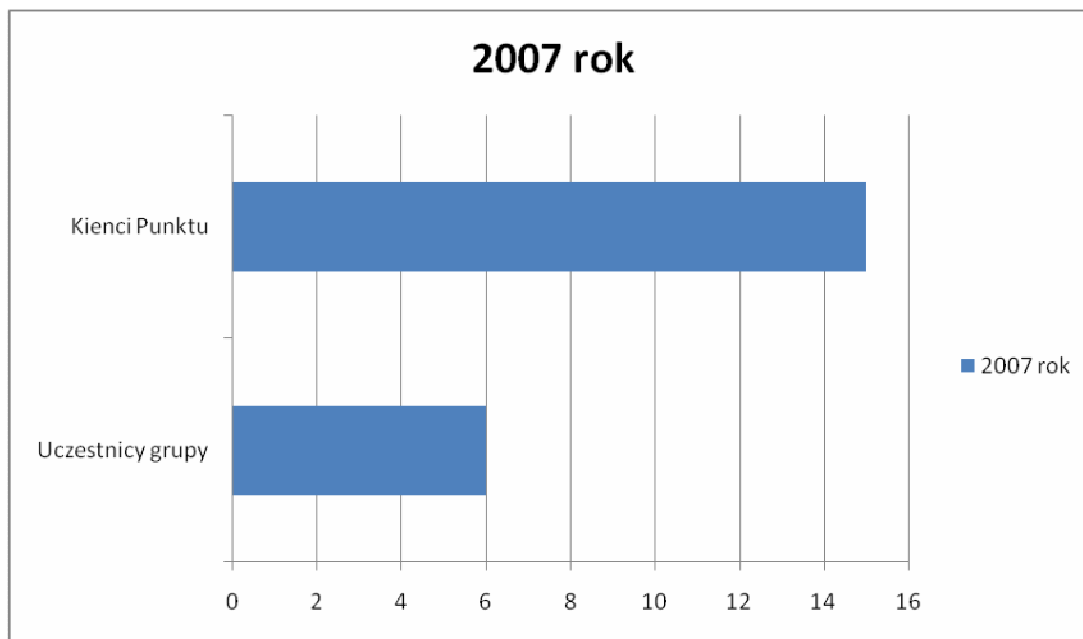
Z powyższego wykresu wynika, iż z każdym rokiem przybywa osób wobec których została wszczęta procedura motywowania do leczenia odwykowego. Wiąże się ona nie

z narastaniem problemu ale ze zwiększoną świadomością osób z najbliższego otoczenia osoby pojącej do konieczności szukania pomocy na zewnątrz. Z danych Komisji wynika, iż problem ten najczęściej zgłaszany jest przez współmałżonków oraz przez Posterunek Policji w Zbuczynie. Problem alkoholizmu dotyka w większości mężczyzn, tylko w 7 przypadkach na przestrzeni 2004 – 2007 roku dotyczył kobiet.

Rys. 12. Ilość złożonych wniosków do Sądu Rejonowego Wydział Rodzinny i Nieletnich o zastosowanie przymusowego leczenia odwykowego.

Z wykresu wynika, iż rocznie składanych jest od 6 – 8 wniosków o przymusowe leczenie odwykowe. Osoby wobec których toczy się postępowanie, sąd postanawia o zastosowaniu przymusowego leczenia odwykowego w warunkach ambulatoryjnych lub stacjonarnych przy jednoczesnym nadzorze kuratorskim. Z danych uzyskanych podczas wywiadów środowiskowych z rodzinami lub samymi osobami wobec których toczyło się postępowanie, wynika, iż w większości osoby te skorzystały z leczenia odwykowego i utrzymują abstynencję.

Rys. 13. Liczba osób uczestniczących w grupie psychoedukacyjnej dla osób współzależnionych prowadzonej w 2007 r. i z pomocy Punktu Konsultacyjnego dla osób z problemie alkoholowym i dotkniętych problemem przemocy w rodzinie

Z powyższych danych wynika, iż z grupy psychoedukacyjnej dla osób współzależnionych prowadzonej na przestrzeni listopada i grudnia 2007 roku skorzystało 6 kobiet. Uczestniczki grupy otrzymały podstawową wiedzę o funkcjonowaniu rodziny z problemem alkoholowym, wymieniły swe doświadczenia, nawiązały kontakty interpersonalne a także wzmocniły swe poczucie wartości.

Natomiast z Punktu konsultacyjnego prowadzonego przy Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Zbuczynie skorzystało w 2007 roku 15 osób, w 8 przypadkach były to osoby nigdy nie korzystające z pomocy społecznej – osoby współzależnione, 3 osoby z problemem alkoholowym zgłosiły się wyrażając chęć skorzystania z terapii dla osób uzależnionych.

g/ Bezdomność

Kategorią osób wymagającą szczególnej uwagi oraz podejmowania wszechstronnych działań pomocowych są bezdomni oraz zagrożeni bezdomnością. Jest to najbardziej widoczna grupa żyjąca na marginesie społecznym. Z danych szacunkowych wynika, że w Polsce żyje ok. 60 – 80 tys. osób bezdomnych jednak to dane zawyżone,

gdyż bezdomni to osoby, które bardzo często się przemieszczają w inne miejsce, dane z różnych organizacji świadczących pomoc tej kategorii beneficjentów są z sumowane. Dlatego rozbieżności są tak wielkie, skalę zjawiska bezdomności w Polsce, na podstawie różnych źródeł określa się w przedziale od 30 do nawet 300 tysięcy. Jedynym miarodajnym źródłem wiedzy w tym zakresie jest liczba osób, którym ośrodki pomocy społecznej udzieliły pomocy. Liczba ta zmienia się, nie przekraczając jednak 30.000 osób. Natomiast ze sprawozdań nadsyłanych przez organizacje pozarządowe do Ministerstwa Gospodarki Pracy i Polityki Społecznej, w związku z udzieloną dotacją na pomoc osobom bezdomnym wynika, iż udzielają one pomocy ok. 80-130 tys. osobom.

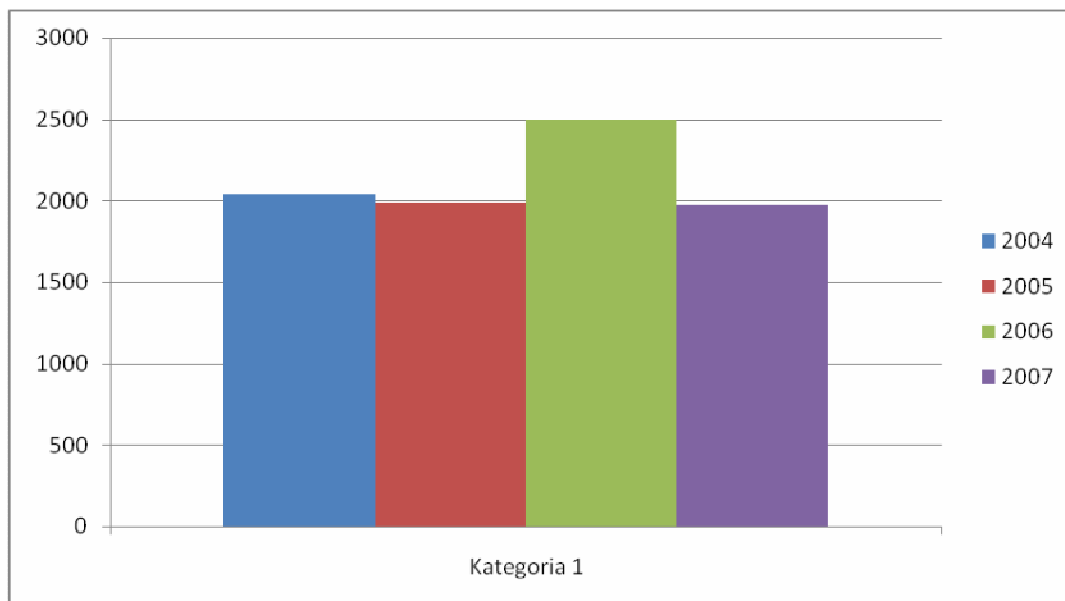
Głównymi przyczynami utraty stałego miejsca zamieszkania są:

- czynniki materialne – utrata mieszkania (wymeldowanie, eksmisja, bezrobocie),
- czynniki rodzinne – przemoc, rozwody,
- czynniki osobiste – stan zdrowia, uzależnienia, własny wybór.

Jak podają statystyki krajowe osoby bezdomne w większości są to mężczyźni w wieku 31 – 50 lat.

Dotychczas problem ten w minimalnym stopniu zaznaczał się wśród innych, będących powodami ubiegania się o pomoc społeczną. W ostatnim roku dotyczył on 2 osób, które z powodów rodzinnych zostały wymeldowane i znalazły się z bez stałego miejsca zamieszkania. Pomimo tej niewielkiej skali, to wcale nie znaczy jednak, że zawsze było go łatwo i skutecznie rozwiązać. Zasadniczą trudnością w takiej sytuacji bywał brak lokali, skorzystano z wynajmu mieszkania od osób prywatnych.

Od 2004 r. liczba osób objętych pomocą Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej utrzymuje się na podobnym poziomie, za wyjątkiem roku 2006, gdzie zanotowano znaczący wzrost.

Rys.14. Liczba osób objętych pomocą Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w 2004 – 2007 r.

2.5.2. Kadra pomocy społecznej

Głównym realizatorem zadań pomocy społecznej w Gminie jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, którego biura są zlokalizowane w budynku Urzędu Gminy. Na dzień 20 stycznia 2008 roku, GOPS zatrudniał łącznie 8 pracowników w tym:

- kierownik – 1 etat
- główna księgowa – 1 etat
- pracownicy socjalni – 4,5 etatu
- administrator ds. świadczeń rodzinnych – 1,5 etatu,

ponadto 4 osoby świadczące pracę w ramach umów – zlecenie na rzecz osób starszych, samotnych, niepełnosprawnych, długotrwale chorych.

Wszyscy zatrudnieni pracownicy posiadają wymagane kwalifikacje zawodowe, uczestniczą także w szkoleniach. Spośród zatrudnionych pracowników:

- 4 osoby mają ukończone studia wyższe
- 1 osoba kontynuuje studia wyższe
- 1 pracownik posiada dyplom pracownika socjalnego i 2 specjalizacje zawodową I stopnia.

Wg standardów określonych w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej - ośrodek pomocy społecznej zatrudnia pracowników socjalnych proporcjonalnie do

liczby ludności gminy w stosunku jeden pracownik socjalny na 2 tys. mieszkańców. W przypadku Gminy Zbuczyn, liczącej ok. 10.500 mieszkańców. GOPS zatrudniając 4 ½ etatu pracownika socjalnego ma wskaźnik 2 300 mieszkańców na jednego pracownika socjalnego.

2.5.3. Podsumowanie

Głównymi problemami, na które należy zaprogramować działania są:

1. Właściwa ocena możliwości lokalnego systemu pomocy społecznej i jego rozwój zgodnie i ze zmieniającymi się potrzebami społecznymi.
2. Istnienie wysokiego poziomu bezrobocia na terenie gminy skutecznie uniemożliwia realizację celów osobistych i zawodowych znacznej grupie mieszkańców, pogłębiając obszary ubóstwa.
3. Dysfunkcje opiekuńczo-wychowawcze w rodzinach wymagających profesjonalnej pomocy w rozwiązywaniu pojawiających się trudności rzutują na wszechstronny rozwój dzieci i młodzieży.
4. Uzależnienia, przede wszystkim od alkoholu, to jeden z problemów społecznych na terenie gminy. Uzależnienia stają się przyczyną szeregu negatywnych zjawisk, skutecznie ograniczających wydolność rodzin nimi dotkniętych.
5. Zapewnienie właściwej opieki osobom starszym, samotnym oraz niepełnosprawnym.
6. Brak na terenie gminy działalności wolontaryjnej skutecznie utrudnia realizację nowatorskich rozwiązań oraz występowanie o fundusze wspomagające rozwiązywanie lokalnych problemów społecznych.
7. Stan zdrowia mieszkańców w istotny sposób wpływa na możliwość ich uczestnictwa w otwartym społeczeństwie obywatelskim. Podniesienie poziomu jakości ochrony zdrowia powinno być jednym z priorytetów działań samorządu, jest to jednak mocno ograniczone możliwościami kompetencyjnymi.

Grupy wymagające pomocy i wsparcia:

1. Pomoc dzieciom z rodzin najuboższych i dysfunkcyjnych.
2. Pomoc osobom nie radzącym sobie z opieką i wychowaniem dzieci, zwłaszcza w rodzinach niepełnych i wielodzietnych.
3. Pomoc bezrobotnym w przekwalifikowaniu się i znalezieniu pracy.
4. Pomoc ludziom starym, samotnym i niepełnosprawnym.
5. Pomoc osobom uzależnionym i ich rodzinom.

3. ANALIZA SWOT

Głównym narzędziem oceny uwarunkowań jest analiza SWOT. Analiza SWOT ocenia zarówno wewnętrzne, jak i zewnętrzne czynniki wpływające na działania związane

z programowaniem strategii. Każda jednostka, czy to będzie w strukturach samorządowych czy też organizacja non-profit, w sposób aktywny powinna wykorzystywać szanse oraz unikać zagrożeń płynących z otoczenia. Taka ocena potencjału w aspekcie słabych i mocnych stron pozwala na określenie siły i słabości jednostki.

Wnikliwe opracowanie SWOT jest istotnym etapem procesu planowania strategicznego. W analizie SWOT odniesiono się do położenia działalności Ośrodka Pomocy Społecznej oraz Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Ośrodek Pomocy Społecznej oferuje pomoc i wsparcie w rozwiązywaniu problemów społecznych. Realizuje zadania wynikające z ustawy o pomocy społecznej i świadczeń rodzinnych, między innymi koordynuje rozwiązywania problemów społecznych w gminie. Oferta jednostki jest skierowana do mieszkańców gminy którzy znajdują się w trudnej sytuacji materialnej i społecznej.

Analiza SWOT została przygotowana w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Zbuczynie. Przedstawione poniżej czynniki obejmują:

- siły –wewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na sytuację społeczną,
- słabości – wewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na sytuację społeczną,
- szanse – zewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na realizację celów,
- zagrożenia – zewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na realizację celów.

Tabela 12. ANALIZA SWOT POŁOŻENIE, ŚRODOWISKO NATURALNE, INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Mocne strony	Słabe strony
---------------------	---------------------

<ul style="list-style-type: none"> • korzystna położenie przy drodze krajowej, • korzystne walory turystyczno – krajobrazowe, • brak uciążliwego przemysłu dla środowiska naturalnego, • mały stopień skażenia środowiska, • proekologiczne inwestycje gminy, • rozwinięta sieć dróg, • rozwinięta sieć wodociągowa, • rozwinięta sieć energetyczna, telefoniczna, • oczyszczalnia ścieków, • rozwinięta sieć połączeń komunikacyjnych, 	<ul style="list-style-type: none"> • duża emisja pyłów i spalin, • brak obwodnicy, • niski standard nawierzchni dróg • nie rozwinięta sieć kanalizacyjna,
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • dalsza rozbudowa kanalizacji i oczyszczalni, • rozwój gospodarstw agroturystycznych, • stworzenie warunków do rozbudowy terenów pod rekreację, • gazyfikacja gminy, • zagraniczne środki pomocowe na 	<ul style="list-style-type: none"> • wzrost natężenia ruchu, • zwiększenie zanieczyszczenia środowiska, • małe nakłady na ochronę środowiska, • trudności w pozyskiwania środków finansowych na inwestycje.

<p>inwestycje w dziedzinie infrastruktury,</p> <ul style="list-style-type: none"> • przygotowanie terenów inwestycyjnych, • likwidacja pustostanów, 	
---	--

Tabela 13. ANALIZA SWOT POTENCJAŁ LUDZKI

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • duży procent ludzi młodych, • znaczne zasoby siły roboczej, • silne poczucie tożsamości, • efektywność inicjatyw społecznych, 	<ul style="list-style-type: none"> • wysoki odsetek zatrudnienia w rolnictwie, • niekorzystna struktura wykształcenia, • duże bezrobocie (ukryte również w rolnictwie), • słabe możliwości zatrudnienia poza rolnictwem, • zwiększanie się liczby osób w wieku poprodukcyjnym, • marginalizacja problemów osób starszych, • brak wystarczającej oferty pomocy społecznej oraz rehabilitacyjnej dla osób niepełnosprawnych,
Szanse	Zagrożenia

<ul style="list-style-type: none"> • stworzenie systemu pomocy przy powstaniu zakładów usługowych dających nowe miejsca pracy, • możliwość podnoszenia wykształcenia, • możliwość zmiany kwalifikacji zawodowych, • aktywizowanie ludzi starszych poprzez tworzenie wspólnych kółek zainteresowań z młodzieżą, • wzrost społecznej akceptacji i podmiotowe traktowanie osób niepełnosprawnych i starszych 	<ul style="list-style-type: none"> • wzrastające bezrobocie, • wyludnianie się wsi, • migracja ludzi młodych.
--	--

Tabela 14. ANALIZA SWOT WARUNKI SOCJALNO - BYTOWE

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • dobrze funkcjonująca sieć szkół, • rezerwy terenowe pod budownictwo, • dbałość o czystość i estetykę, • dobry dostęp do szkolnictwa ponadpodstawowego, 	<ul style="list-style-type: none"> • słabe wyposażenie szkół, • niewystarczająca ilość sal gimnastycznych i boisk, • mały dostęp do specjalistycznych przychodni zdrowotnych, • niedostateczna baza zabezpieczająca potrzeby społeczne (brak mieszkań socjalnych i komunalnych, brak placówek pomocy dla samotnych

	matek z dziećmi i ofiar przemocy),
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • program szkoleń dla ludności, • zainteresowanie mieszkańców budową domów w gminie, 	<ul style="list-style-type: none"> • pogarszające się warunki bytowe ludności, • powiększające się różnice w dochodach ludności.

Tabela 15. ANALIZA SWOT GOSPODARKA/ROLNICTWO

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • korzystna struktura własności, • dobrze rozwinięta sieć placówek usługowo-handlowych, • zasoby niewykorzystanej siły roboczej, • rozwinięte rolnictwo indywidualne, 	<ul style="list-style-type: none"> • brak przemysłu przetwórczego, • dominacja małych firm w ogólnej liczbie podmiotów gospodarczych, • niedostatki kapitału własnego, • słabe zainteresowanie ze strony inwestorów zewnętrznych, • mała specjalizacja produkcji rolnej, • niewielka liczba miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • tworzenie sprzyjających warunków przyciągających inwestorów zewnętrznych, • tworzenie grup producenckich, • tworzenie jednostek organizacyjnych związków 	<ul style="list-style-type: none"> • przywiązanie do tradycyjnych form gospodarowania na wsi, • wzrost bezrobocia, • brak opłacalności produkcji rolnej.

<p>międzygminnych,</p> <ul style="list-style-type: none"> • ulgi inwestycyjne przy tworzeniu nowych miejsc pracy, • możliwość pozyskiwania środków finansowych UE, 	
--	--

Tabela 16. ANALIZA SWOT POMOCY SPOŁECZNEJ W GMINIE ZBUCZYN

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • dobre warunki lokalowe, • dobra znajomość środowiska, • przygotowany i wykształcony personel, • odpowiednie wyposażenie ośrodka, 	<ul style="list-style-type: none"> • brak promocji idei wolontariatu, • brak instytucji wspierających działania, pracowników socjalnych, • niewystarczający w stosunku do potrzeb budżet gminy, • ograniczone środki finansowe przeznaczone na pomoc społeczną, • słaby rynek pracy, • brak świetlic środowiskowych, • niewystarczająco rozwinięta infrastruktura pomocy społecznej,
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • pozyskiwanie środków, w tym z UE, • tworzenie nowych miejsc pracy poprzez przyciągnięcie kapitału wewnętrznego i zewnętrznego, • wykorzystanie i wzmocnienie inicjatywy społeczności gminy (m.in. poprzez dostarczanie szeroko rozumianej informacji), 	<ul style="list-style-type: none"> • starzejące się społeczeństwo, • niż demograficzny, • wzrastający poziom alkoholizmu, • wzrost przemocy, agresji, także wśród dzieci i młodzieży, • zjawisko „dziedziczenia biedy”, • wyuczona bezradność, roszczeniowość postaw beneficjentów pomocy społecznej

<ul style="list-style-type: none"> • przeznaczenie większych środków na pomoc społeczną, • poprawa standardów zatrudnienia w pomocy społecznej. 	
---	--

4. UDZIAŁ PARTNERÓW SPOŁECZNYCH W REALIZACJI ZADAŃ POMOC SPOŁECZNEJ

Istotną zasadą funkcjonowania systemu pomocy społecznej jest subsydiarność, rozumiana jako współpraca i współuczestnictwo partnerów społecznych (organizacji pozarządowych, stowarzyszeń) w realizacji zadań. Jak na to wskazano w projekcie Strategii Polityki Społecznej 2007 – 2013, opracowanym przez Ministerstwa Polityki Społecznej, mobilność społeczna stanowi warunek konieczny rozwoju. Jest determinantą kształtowania ładu społecznego sprzyjającego budowaniu sprawiedliwej struktury społecznej. Jej dynamika zależy od ludzkich motywacji, postaw i zachowań społecznych. Zależy także od wiedzy i umiejętności, w tym umiejętności współdziałania. Aktywizacja i mobilizacja partnerów lokalnych dla osiągnięcia synergii w społecznym tworzeniu rzeczywistości stają się priorytetem, który w sposób szczególny przenika swoim wpływem wszystkie pozostałe priorytety. Od profesjonalnych służb społecznych, poprzez system kształcenia, i od świątłych obywateli, poprzez system poradnictwa obywatelskiego, w dużej mierze będzie zależał kształt strategii rozwoju na poziomie lokalnym i regionalnym. W tym kontekście, niezbędne jest nadanie inicjatywom obywatelskim, z udziałem sektora organizacji pozarządowych, odpowiedniego znaczenia, tworząc warunki dla rozwoju instytucji społeczeństwa obywatelskiego, dialogu obywatelskiego, postaw obywatelskich kształtujących różnorodne formy partycypacji społecznej, a tym samym przyczynić się do dynamicznego rozwoju koncepcji uspołecznionej formuły usług społecznych.

W ostatnich latach coraz większą rolę w łagodzeniu kwestii społecznych upatruje się w rozwoju społeczeństwa obywatelskiego. Zwraca się uwagę, iż odpowiedzią na bezradność rynku oraz słabnącą rolę państwa jest potrzeba szukania nowych

rozwiązań. Doświadczenia państw Europy Zachodniej (Wielka Brytania, Niemcy, Hiszpania) pokazały, że zasadne jest założenie, iż organizacje społeczeństwa obywatelskiego mają potencjał do sprawnego przyjmowania na siebie istotnych zadań w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych. Włączenie reprezentanta sektora organizacji pozarządowych do powołanego Zarządzeniem Wójta Gminy Zbuczyn z dnia 2 lipca 2007 r. zespołu ds. opracowania Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych to dowód, że w Gminie Zbuczyn dostrzega się potencjał organizacji pozarządowych w łagodzeniu lokalnych kwestii społecznych.

Definicja „organizacji pozarządowej”, używana w ustawach i innych dokumentach administracji publicznej, została zawarta w Ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie⁶. Za organizację pozarządową, w rozumieniu ustawy, uznaje się osobę prawną lub jednostkę nieposiadającą osobowości prawnej, ale utworzoną na podstawie przepisów ustaw, jeśli spełnia dwa warunki: nie jest jednostką sektora finansów publicznych oraz nie działa w celu osiągnięcia zysku.

Na terenie gminy Zbuczyn w kwietniu 2008 r. istniało 20 organizacji pozarządowych, z czego 14 było zarejestrowanych w Krajowym Rejestrze Sądowym. Miały one ograniczony wpływ na rozwiązywanie problemów społecznych w Gminie Zbuczyn. Z badań, przeprowadzonych na potrzeby Strategii w kwietniu 2008 r., wynika, że sektor pozarządowy w Gminie Zbuczyn nie jest rozwinięty (wnioski z badań zawarte w tabeli nr 17). Funkcjonowanie zaledwie 20 organizacji pozarządowych, których członkowie nie są przygotowani do podjęcia partnerskiej współpracy z samorządem terytorialnym powoduje, że w trzecim sektorze władza lokalna nie może szukać partnera w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych, kształtowaniu rozwoju lokalnego gminy. Stąd też do kwietnia 2008 r. niewielkie było oddziaływanie w gminie Zbuczyn Ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, która jest podstawowym dla organizacji pozarządowych aktem prawnym i określa warunki ich współpracy z samorządem lokalnym.

Współpraca samorządu terytorialnego z organizacjami pozarządowymi sukcesywnie się poprawia. Należy podkreślić, iż współpraca przestaje się ograniczać

⁶ Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, (Dz.U. Nr 96, poz. 873 z późn. zm.)

do pozafinansowych form pomocy samorządu dla organizacji pozarządowych. Głównie za sprawą wspólnych przedsięwzięć, często dofinansowywanych ze środków zewnętrznych, model wzajemnych relacji ewaluuje w kierunku partnerskiej współpracy. Jednak powierzenie przez samorząd zadań publicznych organizacjom pozarządowym wymaga rozwoju potencjału organizacyjnego III sektora, co jest jednym z celów niniejszej Strategii.

Tabela nr 17. ANALIZA SWOT SEKTORA OBYWATELSKIEGO W GMINIE ZBUCZYN

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • umiejętność pozyskiwania grantów, • młody wiek członków organizacji, • silna sfera wartości w sektorze, • zorientowanie działalności „na zewnątrz” (dobro wspólne ważniejsze od zaspokojenia potrzeb członków), • oparcie działalności na pracy społecznej wolontariuszy, • umiejętność kreowania lokalnych liderów, 	<ul style="list-style-type: none"> • mała liczba organizacji, • brak wspólnej reprezentacji sektora na poziomie gminy, • niewystarczający poziom współpracy w ramach sektora, • niewielka skala działań (raczej wieś, parafia, szkoła niż gmina), • brak standardu usług, które muszą spełniać organizacje pozarządowe ubiegające się o ich realizację na zlecenie samorządu, • mała liczba członków organizacji, • niski poziom zaangażowania członków (działania prowadzone w wąskim gronie osób, oparte przede wszystkim na liderach organizacji), • niska profesjonalizacja działań

	<p>(brak etatów, biur),</p> <ul style="list-style-type: none"> • znikome zainteresowanie organizacji uczestnictwem w procesach decyzyjnych w gminie, • niski poziom znajomości przepisów prawa, • nieumiejętnie prowadzona promocja działań, • źle prowadzony monitoring działań (trudno określić skuteczność działań), • brak organizacji o charakterze gospodarczym, jak stowarzyszenia producentów czy spółdzielnie socjalne,
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • sprzyjające środowisko działań (przychylność władzy lokalnej, coraz lepsze prawo krajowe i miejscowe, przychylność społeczności lokalnej i lokalnych mediów), • rosnąca świadomość i wrażliwość obywateli na takie kwestie, jak ochrona środowiska, kultura czy przeciwdziałanie marginalizacji społecznej, 	<ul style="list-style-type: none"> • niska aktywność obywatelska, • ograniczony dostęp małych organizacji do nowych źródeł finansowania, • niejasne jest, czego można od organizacji oczekiwać (funkcje organizacji są wciąż źle rozumiane i nierozpoznawalne), • upodabnianie działalności organizacji do działalności

<ul style="list-style-type: none"> • wzrost poziomu wykształcenia społeczeństwa, • rosnący dobrobyt społeczności lokalnych, • wzrost znaczenia gospodarki społecznej w społecznościach lokalnych, • nowe możliwości finansowania działań (fundusze europejskie, programy grantowe, „1 %”, itd.), 	<p>administracji (przykład Niemiec),</p> <ul style="list-style-type: none"> • ograniczanie innowacyjności sektora, poprzez dostosowywanie działalności do oczekiwań władzy lokalnej i grantodawców.
--	--

5. MISJA I CELE STRATEGICZNE

Misją Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zbuczyn jest:

Wspieranie społeczności lokalnej w celu kreowania równych szans rozwoju i skutecznego wspomagania jednostek i grup w realizacji ich celów życiowych.

Założeniem leżącym u podstaw misji jest przekonanie, że zarówno jednostka jak zbiorowość wykazują naturalne dążenia do poprawy warunków życia poprzez poprawę standardów, polepszenie dostępu do usług społecznych – oświaty, służby zdrowia, administracji publicznej, kultury. Aby te dążenia miały szansę powodzenia niezbędne jest udzielenie jednostkom i grupom społecznym niezbędnego wsparcia. Jej przesłanie, to przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób i rodzin oraz zminimalizowanie rozmiarów i skutków zjawisk społecznie negatywnych.

Ważnym zadaniem Strategii jest zbudowanie mechanizmów uaktywniania środowiska lokalnego. Wdrażanie Strategii powinno zintegrować społeczeństwo i przyczynić się do efektywnego rozwiązywania problemów społecznych.

Celem strategicznym, który chcemy osiągnąć realizując Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest doprowadzenie do takiego stanu rzeczy, by Gmina Zbuczyn stała się miejscem, ***gdzie czujemy się dobrze, gdzie chcemy przebywać***.

Należy zaznaczyć, że jedyną skuteczną drogą do osiągnięcia celu strategicznego jest wyznaczenie właściwych celów operacyjnych w każdym z zakresów działania polityki społecznej gminy, tj.: bezpieczeństwa publicznego, zdrowia, opieki społecznej, oświaty i kultury oraz ich konsekwentna realizacja.

6. CZĘŚĆ PROGRAMOWA

Opisane poniżej działania skierowane są na zapewnienie mieszkańcom gminy Zbuczyn warunków do zdrowia, rozwoju osobistego, zawodowego integracji społecznej oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.

Problem:

Właściwa ocena możliwości lokalnego systemu pomocy społecznej i jego rozwój zgodnie i ze zmieniającymi się potrzebami społecznymi.

Cel główny:

Systematyczna analiza istniejących problemów społecznych.

Cele szczegółowe:

- 1. Ocena stanu potrzeb społecznych.**
- 2. Ocena możliwości skutecznego reagowania na pojawiające się kwestie społeczne.**
- 3. Wprowadzanie innowacyjnych rozwiązań problemów społecznych.**

Działania:

- 1. Systematyczny monitoring problemów społecznych realizowany przez pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej.**
- 2. Systematyczna analiza zasobów finansowych przeznaczonych na realizację zadań własnych i zleconych.**

3. Coroczne informowanie Radę Gminy o istniejących potrzebach i problemach społecznych.
4. Analiza świadczonej pomocy ze względu na efektywność i właściwość adresatów.
5. Ciągłe podnoszenie kwalifikacji przez kadre pomocy społecznej w celu lepszego rozpoznawania i reagowania na pojawiające się problemy społeczne.
6. Systematyczny monitoring programów celowych i funduszy służący ewentualnemu pozyskiwaniu środków zewnętrznych na rozwiązywanie lokalnych potrzeb społecznych.

Problem:

Istnienie wysokiego poziomu bezrobocia oraz osób nie pracujących na terenie gminy w szczególności kobiet, co w konsekwencji uniemożliwia realizację celów osobistych i zawodowych oraz pogłębia problem ubóstwa.

Cel główny:

Opracowanie systemu wsparcia na rzecz osób bezrobotnych, nie pracujących oraz dotkniętych ubóstwem.

Cele szczegółowe:

1. Monitoring socjalny – wypracowanie form postępowania wobec osób w sytuacji kryzysowej długotrwałego pozostawania bez pracy.
2. Rozwijanie aktywnych form pomocy skierowanych do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, długotrwale bezrobotnych, w tym szczególnie do kobiet.
3. Przeciwdziałanie ubóstwu oraz pomoc w reintegracji społecznej osób biednych i ubogich.

Działania:

1. Stała współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie monitorowania i rozwiązywania problemu bezrobocia na terenie gminy:
 - organizacja prac interwencyjnych, robót publicznych,

- promowanie klubów pracy i szkoleń,
 - propagowanie działań zmierzających do przekwalifikowywania osób długotrwale bezrobotnych,
 - organizowanie prac społecznie użytecznych.
2. Objęcie pracą socjalną osób długotrwale bezrobotnych, tak by zachęcać je do systematycznego poszukiwania zatrudnienia. W szczególności należy dążyć do udzielenia osobom bezrobotnym wszechstronnej pomocy w zakresie: poradnictwa, zapoznania z aktywnymi technikami poszukiwania pracy.
 3. Objęcie pomocą materialną rodzin dotkniętych problemem bezrobocia.
 4. Objęcie pomocą materialną osób biednych i ubogich.
 5. Tworzenie na terenie gminy sprzyjającego klimatu dla potencjalnych inwestorów, mogących tworzyć nowe miejsca pracy.
 6. Współudział w programach realizowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego.
 7. Bieżący monitoring ofert programowych i ewentualne opracowanie projektów mających na celu rozwiązywanie problemu bezrobocia w szczególności wśród kobiet i osób długotrwale bezrobotnych.
 8. Organizowanie kursów, szkoleń podnoszących kwalifikacje zgodnie z zapotrzebowaniem rynku pracy.

Problem:

Dysfunkcje opiekuńczo-wychowawcze w rodzinach wymagających profesjonalnej pomocy w rozwiązywaniu pojawiających się trudności rzutujących na wszechstronny rozwój dzieci i młodzieży.

Cel główny:

Wsparcie dziecka i rodziny dysfunkcyjnej.

Cele szczegółowe:

1. Utrzymanie dziecka w rodzinie:

- pomoc rodzinom niewydolnym wychowawczo w przezwyciężaniu problemów opiekuńczo-wychowawczych poprzez odtworzenie bądź wzmocnienie ich funkcji,
- zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do życia i rozwoju zgodnie z ich potrzebami i przysługującymi im prawami,
- pomoc młodzieży w życiowym usamodzielnieniu poprzez nabycie umiejętności społecznych umożliwiających im prawidłową adaptację społeczną oraz integrację ze środowiskiem,
- przeciwdziałanie szerzeniu się postaw destrukcyjnych, agresywnych, aspołecznych w środowisku dzieci i młodzieży.

2. Zapewnienie opieki i wychowania dzieciom pozbawionym częściowo lub całkowicie opieki rodziców z zachowaniem priorytetu prorodzinnych form opieki zastępczej:

- zagwarantowanie dzieciom i młodzieży właściwych warunków opiekuńczo wychowawczych poprzez umieszczanie w prorodzinnych formach opieki najbardziej zbliżonych do środowiska rodzinnego lub formach instytucjonalnych odpowiednio do diagnozy dziecka na czas kryzysu rodziny naturalnej,
- reintegracja rodziny poprzez ponowne podjęcie funkcji opiekuńczo – wychowawczych przez rodzinę naturalną dziecka po przezwyciężeniu problemów życiowych stanowiących przyczynę umieszczenia dziecka poza rodziną oraz odtworzenie i wzmocnienie funkcji rodziny naturalnej.

3. Aktywne rozwiązywanie sytuacji kryzysowej w rodzinie:

- objęcie opieką psychologiczną i pedagogiczną rodziny, w której występuje kryzys,
- wsparcie instytucjonalne rodziny pozostającej w kryzysie,

Działania:

1. Systematyczna praca socjalna z rodzinami z problemem opiekuńczo - wychowawczym polegająca na:

- diagnozie deficytów w zakresie pełnienia ról rodzicielskich, wydolności opiekuńczo - wychowawczej, zaniedbań względem dzieci,
 - diagnozie – ocenie sytuacji dziecka w rodzinie, środowisku szkolnym, rówieśniczym.
2. Pomoc materialna dla rodzin pozostających w trudnej sytuacji ekonomicznej realizowana przez Ośrodek Pomocy Społecznej z systemu
- pomocy społecznej,
 - świadczeń rodzinnych.
3. Utworzenie świetlicy profilaktyczno - środowiskowej oferującej całodzienną pomoc dzieciom w szczególności z rodzin z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi poprzez: dożywianie, właściwą opiekę pedagogiczną, pomoc w rozwiązywaniu trudności szkolnych, możliwość konstruktywnego spędzania czasu wolnego, nabywanie przez dzieci różnych umiejętności społecznych koniecznych do samodzielnego funkcjonowania w dorosłym życiu oraz prowadzących grupy wsparcia i socjoterapię.
4. Systematyczna współpraca z istniejącymi w powiecie jednostkami zapewniającymi całodobową opiekę dzieciom i młodzieży.
5. Systematyczna współpraca z wymiarem sprawiedliwości właściwym ze względu na położenie gminy, w szczególności:
- sądem rodzinnym,
 - kuratorami sądowymi dla dzieci i młodzieży,
6. Współpraca z organizacjami pozarządowymi organizującymi opiekę dzieciom i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych oraz ze środowisk ryzyka.
7. Systematyczne współdziałanie Ośrodka Pomocy Społecznej z placówkami oświatowymi w celu bieżącej analizy sytuacji dzieci i młodzieży uczęszczającej do szkół, a w szczególności przeciwdziałanie pojawiającym się patologiom oraz dofinansowywanie działań naprawczych prowadzonych przez szkoły, w tym dożywiania uczniów.

Problem:

Uzależnienia w szczególności od alkoholu, to jeden z problemów społecznych na terenie gminy.

Cel główny:

Budowa zintegrowanego systemu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień na terenie gminy.

Cele szczegółowe:

1. **Zapobieganie powstawaniu nowych problemów uzależnień od alkoholu i narkotyków.**
2. **Zmniejszanie rozmiarów problemów, które aktualnie występują.**
3. **Zwiększenie zasobów niezbędnych do radzenia sobie z problemami już istniejącymi.**

Działania:

1. Ograniczanie i zmiana struktury spożycia napojów alkoholowych.
2. Zmiana zachowań i postaw mieszkańców w sytuacjach związanych z alkoholem i narkotykami.
3. Wdrożenie stosownych form profilaktyki alkoholowej i narkotykowej kierowanej w szczególności do dzieci i młodzieży.
4. Budowanie skutecznych form kontroli prawnej i społecznej nad szkodliwymi formami postępowania osób nadużywających alkoholu.
5. Zwiększenie skuteczności i dostępności leczenia i terapii osobom uzależnionym i współuzależnionym w zakresie nowoczesnych strategii i metod rozwiązywania problemów uzależnień oraz wzmacnianie efektów leczenia.
6. Prowadzenie edukacji eliminującej czynniki zagrażające prawidłowemu funkcjonowaniu społecznemu i psychologicznemu – promowanie zdrowego stylu życia szczególnie wśród dzieci i młodzieży.
7. Przeciwdziałanie przemocy domowej i zaniedbaniom.

Cele i kierunki działań są realizowane zgodnie z przyjmowanym corocznie przez Radę Gminy Zbuczyn Gminnym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych zawierającym szczegółowe działania w tym zakresie.

Problem:

Zapewnienie właściwej opieki osobom starszym, samotnym, niepełnosprawnym oraz długotrwale lub ciężko chorym

Cel główny:

Rozwijanie zintegrowanego systemu wsparcia na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych

Cele szczegółowe:

1. Zapewnienie odpowiednich form opieki osobom wymagającym pomocy.
2. Zwiększenie dostępności usług opiekuńczych i pielęgnacyjnych osobom starszym, chorym i niepełnosprawnym.
3. Usprawnianie osób starszych i niepełnosprawnych.
4. Aktywizacja rodzin i środowiska lokalnego na rzecz zapewnienia opieki osobom najbliższym.
5. Podejmowanie działań zmierzających do ograniczenia skutków niepełnosprawności.
6. Aktywizacja osób upośledzonych i chorych psychicznie.

Działania:

1. Utrzymanie osób niepełnosprawnych i starszych w miejscu ich zamieszkania w szczególności poprzez:
 - zapewnienie im możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb w miejscu zamieszkania poprzez zapewnienie im pomocy w formie usług opiekuńczych w tym specjalistycznych,
 - ułatwienie kontaktu z placówkami specjalistycznymi w tym zapewniającymi rehabilitację psychofizyczną,
 - uwrażliwienie społeczności lokalnej na potrzeby osób starszych, chorych i niepełnosprawnych,
 - rozwój oferty kulturalnej adresowanej do osób w podeszłym wieku w celu ich aktywizację.

2. Rozwój pracy socjalnej i działań na rzecz integracji osób niepełnosprawnych ze środowiskiem lokalnym:
 - budowa projektów socjalnych promujących integrację społeczną,
 - rozwój oferty kulturalnej aktywizującej osoby niepełnosprawne,
 - podjęcie działań zmierzających do powstania integracyjnych oddziałów przedszkolnych, klas w szkołach podstawowych i gimnazjach.
3. Wsparcie materialne dla osób samotnych, w podeszłym wieku i osób niepełnosprawnych.
4. Podejmowanie działań zmierzających do systematycznego likwidowania barier dla osób niepełnosprawnych ruchowo.
5. Współdziałanie z PFRON i organizacjami pozarządowymi dla skuteczniejszego rozwiązywania problemów osób niepełnosprawnych.
6. Współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie i Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych.
7. Rozwój działań informacyjnych i promocyjnych związanych z pozycją osób w podeszłym wieku i niepełnosprawnych.
8. Wsparcie osób zaburzonych i chorych psychicznie w samodzielnym funkcjonowaniu na terenie gminy w szczególności poprzez opiekę medyczną, poradnictwo socjalne i pomoc materialną.
9. Podjęcie działań w kierunku utworzenia środowiskowego domu samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi i upośledzonych intelektualnie.
10. Podjęcie działań w kierunku aktywizacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych.

Problem:

Niewystarczający poziom działalności wolontarystycznej skutecznie utrudniający realizację nowatorskich rozwiązań oraz występowanie o fundusze wspomagające rozwiązywanie lokalnych problemów społecznych.

Cel główny

Inicjowanie i rozwój wolontariatu na terenie gminy

Cele szczegółowe:

1. Propagowanie i rozwijanie wśród społeczności lokalnej idei obywatelskiej odpowiedzialności i uczestniczenia w zaspokajaniu ludzkich potrzeb.
2. Współpraca z partnerami zewnętrznymi zmierzająca do budowy struktur wolontarystycznych.
3. Stwarzanie korzystnych warunków dla powstawania i rozwoju działalności wolontarystycznej na terenie gminy.

Działania:

1. Analiza ofert organizacji skupiających wolontariuszy na terenie województwa.
2. Rozwój współpracy z organizacjami pozarządowymi poprzez zaprezentowanie im walorów i możliwości samorealizacji na terenie gminy.
3. Inicjowanie ruchu pozarządowego na terenie gminy poprzez uczestnictwo w szkoleniach dla liderów.
4. Propagowanie idei samopomocy, wolontariatu i obywatelskiego uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej.
5. Powołanie Gminnego Centrum Wolontariatu.

Problem:

Stan zdrowia mieszkańców w istotny sposób wpływa na możliwość ich uczestnictwa w otwartym społeczeństwie obywatelskim. Podniesienie poziomu jakości ochrony zdrowia powinno być jednym z priorytetów działań samorządu, jest to jednak mocno ograniczone możliwościami kompetencyjnymi.

Cel główny:

Zdrowi mieszkańcy i dostosowana do ich potrzeb infrastruktura ochrony zdrowia świadcząca usługi na coraz lepszym poziomie

Cele szczegółowe:

1. **Podnoszenie poziomu świadczonych usług medycznych - dobra opieka medyczna.**
2. **Dostępne specjalistyczne leczenie.**
3. **Profesjonalna prowadzona profilaktyka i promocja zdrowia.**

Kierunki działań:

1. Współuczestniczenie Gminy w koordynowaniu usług medycznych w celu zwiększenia ich dostępności.
2. Diagnoza potrzeb zdrowotnych i opracowanie programu ich realizacji.
3. Edukacja do zdrowego stylu życia.
4. Prewencja chorób cywilizacyjnych.
5. Wdrożenie programu pomocy osobom uzależnionym.
6. Współpraca z instytucjami promującymi zdrowie w zakresie budowy lokalnych programów .

Wykaz rysunków

1. Rys. 1 Położenie Gminy Zbuczyn
2. Rys. 2 Położenie Gminy Zbuczyn – sąsiedztwo
3. Rys. 3 Podział administracyjny i gęstość zaludnienia Gminy Zbuczyn
4. Rys. 4 Struktura wiekowa ludności Gminy Zbuczyn
5. Rys. 5 Granice obwodów szkół publicznych
6. Rys. 6 Liczba rodzin objętych pomocą w latach 2003 – 2007
7. Rys. 6 Wydatki na pomoc społeczną w latach 2005 – 2007
8. Rys. 8 Powody przyznania pomocy społecznej w latach 2004 – 2007
9. Rys. 9 Liczba osób wykonujących prace społecznie użyteczne

10. Rys.10 Środki finansowe przeznaczone dla osób wykonujących prace społecznie użyteczne
11. Rys. 11 Osoby nadużywające alkoholu wobec, których została wszczęta procedura motywowania do leczenia odwykowego
12. Rys.12 Ilość złożonych wniosków do Sądu Rejonowego Wydział Rodzinny i Nieletnich o zastosowanie przymusowego leczenia
13. Rys. 13 Liczba osób uczestniczących w grupie psychoedukacyjnej dla osób współuzależnionych prowadzonej w 2007 r. i z pomocy Punktu Konsultacyjnego dla osób z problemami alkoholowymi i dotkniętych problemem przemocy w rodzinie
14. Rys.14Liczba osób objętych pomocą Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zbuczynie w 2004 – 2008 r.

Wykaz tabel:

1. Tabela 1. Stan ludności gminy Zbuczyn w poszczególnych miejscowościach
2. Tabela 2. Ludność gminy Zbuczyn wg. płci i wieku
3. Tabela 3. Sieć szkolna w Gminie Zbuczyn
4. Tabela 4. Stan i wyposażenie obiektów oświatowych
5. Tabela 5. Koło plastyczne (dane za I semestr 2007)
6. Tabela 6. Podstawy obsługi komputera (dane za I semestr 2007)
7. Tabela 7. Sekcja JUDO (dane za I semestr 2007)
8. Tabela 8. Podstawy gry na gitarze (dane za I semestr 2007)
9. Tabela 9. Studio piosenki (dane za I semestr 2007)
10. Tabela 10. Taniec nowoczesny
11. Tabela 11. Ilość uczestników zajęć w poszczególnych zespołach i sekcjach
12. Tabela 12. Analiza SWOT Położenie, środowisko naturalne, infrastruktura techniczna
13. Tabela 13. Analiza SWOT Potencjał ludzki
14. Tabela 14. Analiza SWOT Warunki socjalno – bytowe
15. Tabela 15. Analiza SWOT Gospodarka/rolnictwo
16. Tabela 16. Analiza SWOT Pomoc społeczna w Gminie Zbuczyn
17. Tabela 17. Analiza SWOT sektora obywatelskiego w Gminie Zbuczyn

